

Tämä Uhusiano-tiedote näyttää erilaiselta kuin aikaisemmat. Mutta ”työn, levon, sairauden tai muun syyn vuoksi” vuoden 1998 numerot ilmestyvät yhdessä pake-tissa, siksi kokoa oli tällä kertaa suurennettava.

Tansaniaan ensimmäistä kertaa matkustavia ajatellen, mutta myös ’vanhoja konkareita’ varten, on suahilin peruskurssimme tällä kertaa muuttunut turistikasnostoksi. Extraponuksena tähän irroitetta-vaan apuneuvon sisältyy myös suahili-luguru -sanasto!

Tähän numeron on koottu tietoja, näkemyksiä, kokemuksia, havain-toja Tansaniasta eri näkökulmista, joita mielellämme otamme lisää seuraaviin tiedotteisiin. Kirjoitel-kaa, kommentoikaa!

Toivottavasti näistä kaikista on hyötyä niille, jotka haluavat vält-tyä kulttuurin törmäyksiltä.

Ehkäpä tässä myös hahmottuu mitä Uhusianolle kuuluu, nyt kun on uusi vuosi, uusi hallitus ja uusi puheenjohtaja.

Hyvää vuosituhannenloppua, toivoo tämän tiedotteen toimittaja

Berit Valtonen

Sisällys:

Heli Pimenoff: Takana työntäyteinen vuosi	2
UHUSIANON ENSIMMÄINEN SYYSKOKOUS	3
Raymond Rugemalira	
Perinteinen kasvatus buhaya-kansan keskuudessa	
KOVA TYÖ ON VAURAUDEN PERUSTA	4
Morogoron maaseudun kyläkouluissa	
OPPILAAT KIRJOITTIVAT ARJESTAAN	5
Simon Kitururu ja Marja Jörgensen	
KULTTUURIT TÖRMÄÄVÄT	7
Sinikka Malkamäki:	
KARIBUNI TANZANIA – tervetuloa Tansaniaan, evästystä matkalle	8
Hyödyllisiä yhteystietoja / Matkavarustuksia	9
Sinikka Malkamäki:	
LAUKUISTA NAHANVALMISTUKSEEN	11
Heli Niskanen:	
LUOMUNAHKAA MUOKKAAMASSA	12
Elina Puhto:	
SUAHILIN TURISTISANASTOA	13
Heli Niskanen: Hausindile?	
SUAHILI-KILUGURU -SANASTOA	16
MOROGORO-SEMINAARIN SATOA:	
Leo Söderqvist	
Kepan toiminta Tansaniassa	17
Susana Chekani:	
Kansalaisjärjestötoiminta Morogorossa	18
Ohjelmanmuutos: Peter Eigen ja Transparency International	20
Herieth Othiniel Söderqvist:	
SIDO JA NAISTEN KEHITYS TANSANIASSA	21
Uhusianolle sisarjärjestö Morogoroon	
UNGO SEULOO JYVÄT AKANOISTA	23
Berit Valtonen	
HAVAINTOJA JA HOKSAUKSIA A-Ö, osa 1	24
Björn Falck, Nordic Clinic, Dsm	
MALARIAN HOITOSUOSITUKSET	25
Kepan syyskokous, Lukemista kaikille	
Tansanian juhlapyhät ja koulujen lukuvuosi, Kenttäpostia	26
Uhusianon toimintasuunnitelma 1999	27
Uhusianon hallitus 1999 ja jäsenjärjestöt	takakansi

Takana työntäyteinen vuosi – haasteita riittää uudelle vuodelle

Uhusiano r.y. aloittaa yhdeksännen toimintavuotensa ja alkaa valmistella 10-vuotisjuhliiaan. Kukapa tietää, vaikka viettäisimme vuosittaisen Morogoro-seminaarimme Hauhon sijasta Tansanian Morogorossa vuonna 2000!

Mennyt vuosi oli työntäyteinen ja vakiintuneiden toimintojen lisäksi teimme uusiakin asioita. UM:n kehitysyhteistyösasto on ymmärtänyt Uhusianon roolin kattojärjestönä; koulutukseen, tiedotukseen ja koordinointiin saimme valtionapua anomamme määrän. Lisäksi saimme tiedotustukea suomi-suahili-suomi-sanakirjan toimittamiseen.

Hallitus ja etenkin sen asettamat työryhmät tekivät uutterasti työtä viime vuoden tavoitteiden saavuttamiseksi, mistä kaikille asianosaisille lämpimät kiitokset.

Keväällä -98 useimmista jäsenjärjestöjemme hankkeista vastaava ulkoministeriön virkamies, **Aimo Repo**, kävi Tansaniassa ja vieraili Morogorossa tutustumassa jäsenjärjestöjemme projektikohteisiin. Hänen toteamuksensa siitä, että Morogoron hankkeissa rahat eivät ole menneet hukkaan lämmitti mieltä ja rohkaisee jatkamaan kehitysyhteistyötä tansanialaisten parhaaksi!

Morogoro-seminaari pidettiin perinteiseen tapaan Hauholla elokuussa 1998. Samaan aikaan Tansanian presidentti **Benjamin Mkapa** oli valtiovierailulla Suomessa ja olimme vähällä saada hänet saunavieraaksi Hauholle. Vierailun virallinen osuus ei ollut vielä alkanut Morogoro-seminaarin viikonloppuna, ja suurlähettiläs **Ilari Rantakari** oli hiukan lupaillut meille pientä yllätystä. Sää oli kuitenkin niin saateinen ja kolea, että seurue päätti pysytellä Kultarannan löylyissä.

Seminaarissa oli silti merkittäviä vieraita Tansaniasta: sarjakuvapiirtäjä **Katti Ka-Batembo** ja koordinaat

tori **Susana Chekani** Morogorosta sekä johtajaopettaja **Evelina Mbi-sho** Mbezistä. Seminaarissa saimme kuulla hankkeiden nykyvaiheesta ja ideoimme työryhmissä tulevaa toimintaa.

Syyskuussa Uhusiano järjesti yhdessä KEPA:n ja Stakesin kanssa 3-päiväisen hankesuunnitteluseminaarin Morogorossa alueen vastuuvirkamiehille ja paikallisten kansalaisjärjestöjen edustajille. Se oli ensimmäinen laatuaan, ja johti kolmen uuden projektin valmiiseen hankesuunnitelmaan. Morogorolaiset osallistujat ilmaisivat tarpeen saada lisää vastaavaa koulutusta.

Seminaari oli tavallaan jatkoa edeltävällä viikolla Arushassa järjestettyyn seminaariin ”NGO Forum on Primary Health Care”, missä noin 100 terveydenhuollon ammattilaista kymmenestä Afrikan maasta ja Suomesta pohtivat kansalaisjärjestöjen roolia sosiaali- ja terveyssektoreilla, terveydenhuollon reformeja ja rahoitustamahdollisuuksia kehitysmaissa

sekä kansalaisjärjestöjen terveysalan hankkeiden tulosten kestävyyttä. Seminaarissa harjoiteltiin ryhmissä myös LFA-menetelmää eli osallistavaa ja loogista hankesuunnittelua ja -seurantaa. Osallistujat pitivät kyseistä suunnitteluvälinettä hyvänä ja nimittivät menetelmää ”yhteiseksi kieleksi” eri kulttuurien välisessä projektityössä. Foorumin yhtenä keskeisenä johtopäätöksenä oli, että kansalaisjärjestöjen toiminnan on oltava hyvin suunniteltua, tavoitteellista sekä paikallisten yhteistyökumppanien ja sidosryhmien kanssa sovittua. Ei myöskään riitä, että paikalliset hallitukset hyväksyvät järjestöjen työnteon, vaan hallintoviranomaisten on myös sitouduttava hankkeisiin.

Kyseinen seminaari oli UM:n kehitysyhteistyösaston rahoittama, Stakes/Hedecin organisoima ja allekirjoittaneen koordinoima.

Uhusianon sihteeri, Berit Valtonen, oli syksyllä kuukauden Morogorossa valmistelemassa uutta

*Morogoro-seminaarissa elokuussa oli Kepasta mukana **Leo Söderqvist** Morogorosta (jolle syntyi tyttö joulukuussa!), **Matti Lahtinen** Helsingistä ja **Kaisu Huttunen** Darista.*

Uhusianon ja Helsingin yliopiston Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurin laitoksen välillä solmittiin kesäkuussa sopimus suomi-suahili-suomi-sanakirjan toimittamisesta. Uhusianon puolesta sopimuksen allekirjoittivat Heli Pimenoff ja Berit Valtonen

Morogoro-kirjaa ja solmi kontakteja kirjan toimittamisen mahdollistamiseksi pääosin paikallisin voimin.

Historian ensimmäistä suomi-suahili-suomi-sanakirjaa on työstetty ahkerasti kesäkuusta lähtien. **Marjukka Pesari ja Riikka Halme** ovat poimineet eri lähteistä yleisimmin käytetyt suahilinkielen sanat. Suomenkielisten sanojen vastineita aletaan työstää vuoden 1999 alussa. Näillä näkymin sanakirja valmistuu kolmessa vuodessa.

Ehkä tärkein asia Uhusianon tulevan toiminnan kannalta on sisarjärjestön, Union of Non-governmental Organisations perustaminen ja toiminnan käynnistäminen Morogorossa. UNGO tarkoittaa suahilin kielellä seulaa, joka kuvaa järjestön keskeistä tehtävää erottaa toimivat paikalliset järjestöt ns. salkkujärjestöistä. Muut UNGOn tehtävät ovat hyvin yhteneväiset Uhusianon kanssa; koulutus, tiedotus ja koordinointi. Uhusiano on valmistellut UNGOn kanssa yhteistyösopimuksen, joka on parhaillaan lausuntokierroksella jäsenjärjestöissä.

KEPan kolme yhteystoimitsijaa Tansaniassa ovat olleet suureksi avuksi Uhusianolle, sen jäsenjärjestöille ja UNGOlle. Toivon, että yhteistyö jatkuu yhtä hyvänä.

Vuosi on vaihtunut ja niin myös Uhusianon hallitus. Toivotan uudelle hallitukselle ja sen puheenjohtajalle onnea, menestystä ja jaksamista. Haasteita kyllä riittää!

Heli Pimenoff

Uhusianon ensimmäinen syyskokous Hannele Tams ryhtyy puheenjohtajaksi

Viime keväänä tehtiin Uhusianon sääntöihin muutos, jonka mukaan järjestön kokouksia pidetään kaksi kertaa vuodessa, kevätkokous maaliskuussa ja syyskokous lokamarraskuussa. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin 1+8+8, eli puheenjohtajan lisäksi kahdeksan varsinaista jäsentä ja kahdeksan varajäsentä. Muilta osin muutokset olivat pääasiassa stilistisia.

Viime lokakuun 17. päivänä pidettiin siis Uhusianon historian ensimmäinen syyskokous. ”Juhlan kunniaksi” paikalle oli myös saattu Kepan kehitysyhteistyö- ja kulttuurisihteeri **Matti Lahtinen**, joka aloitti työnsään elokuussa. Matti Lahtisen tehtäväalueeseen kuuluu Itä-Afrikka, eli Tansanian asiat kuuluvat hänelle.

Uhusianon puheenjohtajana viime vuodet toiminut **Heli Pimenoff** oli jo keväällä ilmoittanut jatkavansa tehtävässään vain tämän poikkeuksellisen lyhyeksi jääneen toimikauden – uuden hallituksen toimikausi on tästä lähtien kalenterivuosi, eli se alkaa vuoden vaihteessa.

Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti lisälmen kehypajan toiminnanjohtaja **Hannele Tams**.

Uusina hallitukseen valittiin varsinaiseksi jäseneksi **Ilpo Korkalo** Turusta sekä varajäseniksi **Kaarlo Koskimies** ja **Leena Salminen** Vaasasta. Entisen käytännön mukaan varajäsenet voivat osallistua hallituksen kokouksiin siinä missä varsinaisetkin. Kokoukset ovat avoimia myös Uhusianon henkilöjäsenille.

Tilintarkastajina jatkavat **HTM Erkki K. Mäkinen** ja **Sirkka Nyland**. Varatilintarkastajiksi valittiin **Sinikka Olá** ja **Unto Virtanen**.

Jäsenmaksuissa paljousalennus !

Uhusianon jäsenmaksu on edelleen henkilöjäsenille 70 mk/1 vuosi, tai 110 mk/2 vuotta tai 150 mk/3 vuotta. Yhteisöjäsenille maksu on edelleen 200 mk /vuosi.

Pankkitili: 566006-212195 – muista merkitä nimi ja osoite!

Perinteinen kasvatus buhaya-kansan keskuudessa

KOVA TYÖ ON VAURAUDEN PERUSTA

Nykyään kasvattajat hyväksyvät maailmanlaajuisesti sen, että kasvatuksella on kaksi aspektia: muodollinen ja epämuodollinen. Samoin tiedetään, että Afrikassa oli erilaisia kasvatusjärjestelmiä ennen länsimaisen muodollisen koulutusjärjestelmän tuloa.

Tansanian luoteisosassa elävällä buhaya-kansalla oli tapana siirtää hyväksytyt arvot, tiedot ja taidot sukupolvelta toiselle. Kasvatus oli osa jokapäiväistä yhteiselämää, ja se oli tarkoitettu kaikille lapsille, sillä sen tavoitteena oli turvata yhteisön jatkuminen ja menestyminen.

Opettajia olivat lasten vanhemmat, hallitsevat viranomaiset, sukukunnan (klaanin) päälliköt ja erikoistuneet aikuiset. Arvojen lisäksi opetettiin erityistaitoja ja kunnollisia käytöstapoja. Menetelmät olivat sekä muodollisia että epämuodollisia. Oppimisprosessia tehostivat käskyn ja kieltojen käyttäminen sekä erilaisten rangaistusten ja pakotteiden järjestelmä.

Lasten kasvatukseen sisältyivät etiketti eli käytöstavat, suhtautuminen vanhempia ihmisiä kohtaan, kielen ilmaisujen oikea käyttö ja suullisen kommunikoinnin taidot.

Äidit opettivat tyttäriinsä miten miehet yleensä ja aviomiehet erityisesti käyttäytyivät, mistä he pitivät ja mistä eivät, ja samalla tyttäret saivat perusteellista sukupuolivalistusta.

Isät puolestaan opettivat pojille perusasioita, kuten ruohonkeruuta, karjan ja pienten eläinten paimentamista sekä talon rakentamiseen ja

korjaamiseen tarvittavien tarvikkeiden keräämistä. He oppivat poimaan kypsiä kahvinpapuja ja hoitamaan monivuotisia viljelykasveja.

Tytöt oppivat viljelemisen äideiltään. Lapsuusiän loppupuolella pojat viettivät suurimman osan ajastaan isien kanssa ja osallistuivat laajasti talonrakentamiseen, eläinten ja kasvien hoitamiseen ja metsästykseen. Kun poika lähestyi aikuisikää, isä antoi hänelle opastusta kielenkäytössä ja viisauksissa, joita tarvittiin aviopuolison valintaan, seurusteluun ja avioliiton solmimiseen.

Käytännön taitoja ja taistelua

Muu koulutus, joka muodollisesti annettiin lapsille, koski sellaisia taitoja kuin kaarnavaatteiden valmistaminen, raudansulatus ja työkalujen teko sekä osallistuminen yhteisön palveluun ja sotilastaitojen harjoitteluun kuninkaan (*mukama*) talossa.

Muodolliseen koulutukseen kuului myös kaarnavaatteiden (*mbugo*) valmistuksen oppiminen. Harjaantunut käsityöläinen (*mukomagi*) opetti oppilaita työpajassa (*ikomaligo*) säännöllisesti ja sovittuina aikoina.

Malminlouhintaa sekä metallin sulattaminen ja erottaminen malmista olivat myös osa ammattilaisten antamaa muodollista koulutusta. Malmi (*mbaare*) nostettiin erityisistä kairoksista (*biina by'embaare*) erotusprosessia varten. Metallista valmistettiin työkaluja erityisessä sepän pajassa (*ishasha*).

Muita ishahassa tehtyjä työkaluja olivat raskaat ja kevyet vasarat, vettä sisältävät saviastiat, *isiza* jota käytettiin metallin laajentamiseen ja supistamiseen, harjat, hiilet jne.

Taontaoppilaat oppivat tekemään kuokkia, veitsiä, keihäitä, nuolia, kirveitä ja muita maataloudessa käytettäviä työkaluja. Itse asiassa Ruzingan kylässä tehtiin korkeatasoista terästä jo vuosisatoja ennen kuin sitä tehtiin Saksassa, Euroopassa.

Kikaare-talossa eri kuningaskuntien pojat jaettiin komppanioihin muodollista koulutusta varten. Ohjelmaan kuuluivat päivittäiset harjoitukset, seremoniatavat, sotataidon harjoitukset, käytännön tehtäviä kuten *kikaaren* ruohikkojen, teiden ja pihojen puhdistaminen, oikeanlaisten karja-aitausten valmistaminen, viljelypalstojen muokkaaminen ja lannoittaminen sekä banaani-lehtojen karsiminen. Heille opetettiin kovan työn tärkeys ja arvo. Sekä teoriassa että käytännössä korostettiin, että varallisuus ja kunniallinen elämä perustuvat kovaan työhön.

Vastuuta ja valmiuksia

Joillekin valikoiduille oppilaille, joilla arveltiin olevan parhaat taipumukset, opetettiin oikeuskäytännön tietoja ja tapoja. Kuninkaalliset valtuutetut olivat tästä opetuksesta vastuussa, ja he ottivat pojat mukaansa tutustumaan kuninkaallisiin oikeusistuntoihin. Tutustumis- ja opastusjakson jälkeen pojat järjestivät vale-oikeusistunnon testatakseen tietojensa ja taitojensa käytännössä.

Buhaya-kansan perinteinen opetus oli todellista. Se noudatti perinteisesti hyväksytyjä arvoja, normeja ja tapoja. Sen perusluonne oli kyky valmentaa lapsia ja nuoria elämään yhteisön jäsenenä.

Opetuksen tarkoitus oli, että nuoret ihmiset kasvaisivat hoitamaan omaa osuuttaan. Se tarjosi kaikkia niitä taitoja joita tarvittiin kotitalon talouden edistämiseen, säilyttämään sukukunnan arvoja, rohkaisemaan yhteistyöhön yhteisön yhteisissä tehtävissä, sekä kotitalon, kylän ja kuningaskunnan puolustamiseen.

Buhaya-kasvatus valmisti lapsia sopeutumaan tyytyväisinä elämään tiukasti "tavanomaisen lain" raja-aitojen sisäpuolella, määrättyine sääntöineen ja rangaistuksineen. Se myös antoi valmiuksia aikuisiän velvollisuuksien hoitamiseen. Se oli siis käytännöllistä, yhteisölähtöistä ja yhteiskunnan kanssa sopusoinnussa.

Tässä lyhyesti perinteisen buhaya-yhteisön peruspilarit. Selvää on, että yhteisö eli sopusoinnussa luonnon kanssa. Yhteisön hyvää korostettiin erityisen paljon, samoin että vauraus ja kunnioitettava elämä perustui kovalle työnteolle. Yhteisöllä oli hyväksi todettu poliittinen rakenne, sen lainkäyttö oli käytännön järkeen perustuvaa ja talous toimiva. Perinteiset uskonnot olivat kotimaisia, rukoukset osoitettiin Korkeimmalle Olevalle, *Rugaballe*, ja uhreja annettiin eri hengille. Kasvatus lomittui yhteisön jokapäiväiseen elämään ja oli sekä virallista että epävirallista.

Nykyään buhaya-yhteisö on omaksumut kristillisiä sekä jossain määrin

myös islamilaisia arvoja, mutta perinteisillä arvoilla on yhä suuri merkitys.

Ote puheesta, jonka tri Rugemalira piti Vaasan kehityskaaseuran järjestämässä Afrikkalaisessa illassa.

Lähde: Dr. Festo Bahendwa: Christian Religious Education in the Lutheran Dioceses of North-Western Tanzania, Helsinki 1990, ISBN 951-96020-1-1.

Morogoron maaseudun kyläkouluissa oppilaat kirjoittivat arjestaan

Syyskuussa 1998 kaksi Viittakiven Tuki r.y.:n edustajaa, **Elina Puhto** ja **Carlos Guevara**, kiersivät Morogoron alueen kylissä katsomassa, mitä järjestön työleireillä rakennetuille kouluille ja klinikoille kuului. Elina Puhto oli sopinut opettajien kanssa yhteistyöstä niin, että hän sai kustakin koulusta oppilaiden kirjoituksia, joissa he kertoivat jokapäiväisestä elämästään.

Ndaiyo: *Kotityöt*

Monet terveiset tavoittakoot teidät oppilaat Suomessa. Minun nimeni on Ndaiyo ja olen Kambalan peruskoulussa, seitsemännellä luokalla. Olen 16-vuotias tyttö, ja vanhempani asuvat Kambalan kylässä. Me olemme kaikki maasaita. Niinpä kun herään aamulla tervehdin vanhempieni, sitten pesen kädet ja kasvot, sitten kuivaan itseni. Kun olen tehnyt sen lakaisen talon, pesen kalebassit, samoin astiat. Sen tehtyäni keitän teetä, sitten menen pesemään kotivaatteeni ja kouluvaatteeni. Kun olen tehnyt sen laitan aamuruokaa ja me syömmme. Sitten haen vettä kaivosta ja sen jälkeen punon helmikoristeita tovereideni kanssa. Kun lopetan koulunkäynnin uskon saavani sellaisen todistuksen että voin jatkaa opintojani. Olosuhteista täällä meillä olen sitä mieltä, että vesi on ongelma, ja tie myös, ja minun

mielestäni koulussamme ei ole semmenttiä sisällä luokissa ja termiitit ovat syöneet pulpetit. Olisin mielissäni jos minulla olisi auto, jotta voisimme vierailla toistemme luona Kambalassa ja Suomessa. Kiitän kovasti että te suomalaiset oppilaat tahdotte olla ystäviä kanssamme, olla todella ystäviä. Kiitos teille.

Kuudesluokkalainen Rashidi kertoo kiehtovasti miten hän vangitsee lintuja, jotka hän joko syö tai myy.

Rashidi Elihudi: *Kotityöt aamulla*
Kotona minä lakaisen mielelläni pihan, siitä syystä että ympäristö olisi puhdas ja estäisi pienten ötököiden vaaran ja sairaudet, niin että jos tahdotaan estää hyönteisten ja sairauksien vaara, pitää piha lakaista

joka päivä jotta se olisi puhdas. Seuraava työ on antaa vettä taimille, sellaisille kuin mangopuun taimille ja kassavan taimille. Kassava on meillä kotona ruokatarvike, ja mangopuun taimille annan vettä siihen saakka että niistä tulee suuria, ja kun ne tulevat suuriksi ne tuottavat hedelmiä. jotka saavat olla puussa siihen saakka että ne kypsyvät, ja kun ne ovat kypsyneet minä haen ne ja myyn ja saan rahaa, ja kun saan rahaa ostan vaatteita itselleni ja pikkusisaruksilleni. Muita töitä joita teen aamulla on, että kun olen lopettanut kotityöt, haen linkoni ja kiviä ja menen metsästämään lintuja lauantaina ja sunnuntaina. Kun saan lintuja, menen paistamaan niitä ja sitten syön ne. Joinakin lauantaina tai sunnuntaina haen häkkiansani. Etsin termiitipesän, jossa termiitit lentävät

>

Kulttuurit törmäävät

Simon Kitururu: Ensimmäiset

yllätykseni

Suomessa

Ilmasto

Yksi ensimmäisiä hämmästyksen kohteitani oli ilmasto. Suomessa on neljä selvästi erilaista vuodenaikaa. Yleensäkin täällä tuntuu erilaiselta. Ja joskus on jopa mahdotonta sanoin selittää tätä, sillä suurin osa jutuista joita olin kuullut Suomesta ja sen ilmastosta ei pitänyt lainkaan paikkaansa. Talvi tuntuu todellisuudessa aivan erilaiselta kuin mitä kuvittelee silloin kun ei koskaan edes ole nähnyt lunta.

Erilaiset käytöstavat

Oli kertakaikkiaan erilaista ja vaikeaa kohdata ihmisiä joita en tuntenut. Minun oli mietittävä paljonkin miten ihmisten edessä pitäisi käyttäytyä. Oli raju kamppailu tietää mikä oli huonoa tai hyvää käytöstä. Yhtäkkiä joutuu ajattelemaan jokaista askelta ja tekoa mitä tekee.

Ihmisten välinen etäisyys ja yksilöllisyyden tunne

Suomessa ihmisten välillä pidetään huomattavasti suurempaa mukavuusväliä kuin Tansaniassa. Täällä ihmiset myös ovat mieluummin yksin kuin muiden seurassa. Ihmisten ei ole helppoa puhua vieraiden kanssa. Joten tansanialaisena panee todella merkille hiljaisuuden joka vallitsee täkäläisissä busseissa. Täällä ihmiset ovat myös yksilöllisempiä kuin Tansaniassa, missä yhteisöllisyyden tunne on suurempi.

Aikakäsitys

Täällä ihmiset kiinnittävät suurempaa huomiota aikaan kuin Tansaniassa. On siis tärkeä huomata tämä, muuten siitä voi seurata suomalaisille paljon noloja tilanteita Tansaniassa.

Alastomuus

Tansanialaisten enemmistölle ei ole aivan tavanomaista olla alastomana ryhmässä, eli monelle tarinat saunasta tuntuvat oudoilta. Ei ole myöskään tavanomaista että ihmiset näkevät edes vanhempiaan alastomina.

Aina on kuitenkin hankala yleistää, sillä Tansaniassa on lukuisia heimoja, joiden kulttuuri eroaa jossakin määrin. Maasai-heimossa esimerkiksi ei ole harvinaista nähdä alaston mies, kun taas alastonta naista on mahdotonta nähdä.

Opinnot

Opiskelu Tansaniassa oli aikaisemmin maan kaikkien asukkaiden ulottuvissa ja se oli maksutonta. Mutta nyt opiskelu maksaa, eikä kaikilla ole varaa opiskella. Tämä on yksi merkittävä ero Tansanian ja Suomen välillä. Tansanian hallitus on köyhä eikä voi tukea kaikkia jotka haluavat opiskella. Opiskelijoita ei tueta yhtä voimakkaasti kuin mitä Suomessa on tapana.

Myöskään koulujen olosuhteet eivät useinkaan vastaa opetuksen vaatimuksia. Useissa kouluissa on pula opettajista ja opiskeluedellytyksistä. Joten tämäkin tekee vertailun vaikeaksi – Suomesahan opiskelijoilla on jopa mahdollisuus käyttää tietokoneita.

Tansanian koululaisilla ja opiskelijoilla on aina koulupuku. Niistä voi tunnistaa koulun joissa he opiskelevat. Tämä siis todella eroaa Suomesta, jossa opiskelijoilla vain harvoissa tilanteissa voi nähdä koulupukua.

Rasismi

Suomessa ihmiset ovat rotutietoisempia kuin Tansaniassa. Ja täällä on enemmän negatiivisia tunteita vierasmaalaisia kohtaan kuin mitä Tansaniassa on.

Marja Jörgensen:

Kokemuksia

Tansaniassa

Ekoterrorismia

Tansaniassa toimiva metsien suojeluhanke oli lähettänyt asiantuntijan ajelemaan suojelluille metsä-alueille. Asiantuntija ajeli hienolla autollaan paikalliseen kylään, ja kohtasi muutaman naisen papumuhennoksen keittopuuhissa. Naiset olivat hakeneet polttopuut suojellusta metsästä.

Asiantuntija tokaisi: "Se on nyt loppu! Ettekö tiedä, että pавut vaativat liian pitkän keittoajan ja ovat sikäli suuri uhka ympäristölle kun polttopuita tarvitsee käyttää niin paljon!" Sen jälkeen suuri asiantuntija kaahasi pakoputket sauhuten kotiin.

Kielikompastuksia

Tämä tapaus sattui ennen kuin swahili oli hallussa. Olimme paikallisten 4H-neuvojen – kaikki sattuivat

olemaan naisia – kanssa kokouksessa, jossa käsiteltiin ruoka-aineita ja muita tarvikkeita piakkoin järjestettävää 4H-seminääria varten. Sanoin kovalla äänellä ja selkeästi suahilia lausuen: "Tunahitaji **suruali** kubwa!" eli tarkoitukseenani oli sanoa: "tarvitsemme isot kattilat". Väärin meni. Minun olisi pitänyt sanoa: "Tunahitaji **sufuria** kubwa!"

(suruali = housut, ja kun Tansaniassa kyseessä on naiset, housut voivat vain tarkoittaa alushousuja; sufuria = kattilat)

No, naiset olivat erittäin hämmästyneitä, koska vaatimalla vaadin heitä ottamaan seminaariin sitten mahdollisimman isot alushousut. Kun naisten suut olivat pyöreinä toistin aina vaan uudelleen lausetta, joka lisäsi hämmennystä ennestään. Sellaista ...

Suomesta tulevat turistit

Suomalaiset hämmästyttävät usein vaatetuksellaan: shortsit joka paikkaan, riepaleisia vaatteita ... Samoin sillä että ovat usein kasvissyöjiä, siis että eivät syö sitä parasta ruokaa mitä voi olla, eli lihaa.

Tansanialaiset Suomessa

Hämmästelevät koirien mahtiasemaa Suomessa ja kauhistelevat sitä, että koira voi esim. syödä jäätelöä isäntänsä kanssa.

Kauhistelevat sitä seikkaa että laitamme vanhuksemme laitoksiin.

Hämmästyvät siitä, että duunia paiskitaan esimerkiksi maaseudulla aamusta iltaan, joskus yöhönkin.

Tässä nyt joitakin mieleen tulleita kulttuurin törmäyksiä.

KARIBUNI TANZANIA – tervetuloa Tanzaniaan !

Vapaaehtois- ja muut matkat Suomesta Tansaniaan ovat lisääntyneet vuosi vuodelta. Toiset asuvat Tansaniassa vuosikausia, toiset tekevät lyhyempiä matkoja. Mukana on myös niitä jotka ovat lähdössä Tansaniaan ensimmäistä kertaa. Matkan onnistumisen kannalta on hyvä saada muutamia vinkkejä siitä, miten kohdata tansanialainen ihminen ja mitä pitää ottaa huomioon matkaa suunniteltaessa. ”Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty”. Matkan huolellinen suunnittelu on paras aloittaa hyvissä ajoin ennen matkan alkua.

Matka-ajankohdan valinta

Tansaniassa ei varsinaista kylmää kautta ole. Touko-, kesä-, heinäkuu ja vielä elokuun alkupuolikin on useimmiten kuin kesä Suomessa. Syys-, loka- ja marraskuussa ilmasto on ihanteellisen lämmin, suorastaan liiankin kuuma alueesta riippuen. Marraskuussa voi tulla niin kutsutut ”pienet sateet”, jotka tulevat ja menevät ja ovat hyvin paikallisia. Joulukuusta huhtikuuhun on tavallisesti satekausi, mutta se ei aina pidä paikkaansa. Toisinaan ei sada lainkaan ja kaikki kasvillisuus palaa kuivuuden ja kuumuuden seurauksena. Toisinaan sataa sopivasti. Joskus taas tulee niin paljon vettä niin pitkän aikaa, että tiet valuvat liejuna ojiin, joet tulvivat ja vievät sillat mennessään. Suuri joukko ihmisiä menettää kaiken omaisuutensa ja kotinsa sillä vesi vie ne mennessään. Talot ja pellot jäävät veden alle eikä ihmisillä ole mitään syötävää. He sairastuvat kulkutauteihin ja heitä kuolee paljon. Silloin matkajankaan ei ole hyvä olla Tansaniassa.

Kulttuurien erilaisuus ja kieli

Tansanialainen elämänmuoto poikkeaa niin suuresti suomalaisesta, että on hyvä ennen matkalle lähtöä etsiä tietoja kirjoista, filmeistä jne. Voi myös keskustella sellaisten ihmisten kanssa, jotka ovat aikaisemmin käyneet Tansaniassa.

Tansaniassa puhutaan yleisesti suahilia, joka on maan virallinen kieli. Toisena kielenä on englanti jota puhuvat pääasiassa vain koulutetut ihmiset. Kotikielensä hekin käyttävät suahilia ja usein vielä oman heimonkin kieltä. Peruskoulun yläasteilla opetus tapahtuu vielä nykyään englanniksi, mutta pyrkimyksenä on että niissäkin siirrytään vähitellen käyttämään suahilia. Maaseudun kylissä asuvat ihmiset eivät puhu englantia, vaikka sitä vähän opetetaan peruskoulun ala-asteella.

Tansanialaiset ovat ystävällisiä, iloisia ihmisiä. He eivät näytä vieraille negatiivisia tunteita. Samaa he odottavat myös ulkomaalaisilta – ja usein myös pettyvät odotuksissaan.

Tervehdykset

Kun Tansaniassa ihmiset kohtaavat, he poikkeuksetta tervehtivät toisiaan. Sitä he odottavat myös ulkomaalaisilta. Asiaan, mikäli sellaista on, sopii käydä vasta kun on kunnolla tervehditty. Tervehdysten tunteminen ei ole vain apukeino hyviin väleihin pääsemiseksi tansanialaisten kanssa, se on myös välttämätöntä luottamuksen saavuttamiseksi. Tervehdykset on hyvä opetella suahilin kielellä jo ennen matkalle lähtöä.

Tansanialaisille lapsille tervehdykset opetetaan vauvasta alkaen. Ennen kuin lapsi oppii puhumaan tai kävelemään hänet opetetaan tervehtimään vierasta niin, että lapsi koskettaa vieraan päätä kädellään. Se tarkoittaa samaa kuin ”Shikamoo”, joka on tervehdys jota käytetään kohdatessa vanhempi tai muuten arvostetumpi henkilö. Se sanotaan useimmiten myös ulkomaalaisille.

Siihen pitää vastata ”Marahaba”. Se on tärkeä myös pienen lapsen kyseessä ollessa. Hän kyllä ymmärtää sen vaikka ei vielä osakaan puhua.

Laukun ottaminen vieraalta

Eräs tärkeä asia hämmentää usein meitä suomalaisia: kun saavut tapaamiseen, yksityiskotiin jne., niin paikalla olevat lapset tai vastaanottajat kiiruhtavat ottamaan laukkuja kädestäsi. Siinä laukussa saattaa olla sinulle hyvinkin arvokasta tavaraa. Mutta siitä ei kannata olla huolissaan, laukku sisältöineen on hyvässä turvassa. Sen saat taatusti takaisin viimeistään kun olet lähdössä. Useimmiten se viedään valmiiksi paikalle johon sinut aiotaan istuttaa.

Lahjat

ja ilmoitus saapumisesta

Kirjoita tulostasi hyvissä ajoin vastaanottajillesi tai tansanialaisille isännille. Jos olet päättänyt antaa pieniä lahjoja isännille ja muille yhteistyökumppaneillesi, älä anna niitä tuliaisina matkasi alussa. Sellainen ei ole tapana Tansaniassa. Siellä annetaan lahjat pois lähdettäessä. Tansanialaiset järjestävät esimerkiksi usein pienen lähtöjuhlan vieraiden kunniaksi. Silloin on sopiva aika vaihtaa lahjoja.

Toimenpiteet ennen matkaa

1. Rokotukset kuntoon.

Voimassaoleva todistus keltakuumerokotuksesta on pakollinen Tansaniassa. Malarianestolääkitys on välttämätön oman itsesi takia, samoin tetanus- ja poliorokotukset. Muut rokotukset vaihtelevat maassa olevan tautitilanteen mukaan.

2. Voimassa olevan passin lisäksi tarvitaan Tansanian viisumi. Sen saa postitse 2–3 viikossa Tansanian suurlähetystöstä Tukholmasta.

3. Valuutaksi kannattaa ottaa mukaan dollareita. Niitä on helppo vaihtaa shillingeiksi, joka on tansanialainen rahayksikkö. Dollarit eivät

kelpaa maksuksi muualla kuin paikoissa joissa käy ulkomaalaisia, kuten isoimmissa hotelleissa, pääsylippuihin jne. Tavallisissa kaupoissa ja ruokapaikoissa dollarit eivät käy maksuksi.

Rahanvaihtopaikkoja on runsaasti Dar es Salaamissa, Morogorossa dollareita voi vaihtaa pankeissa.

4. Ota ennen lähtöäsi matkavakuutus tapaturmien ja sairastumisen varalta. Jos sairastut Tansaniassa, niin Nordic Clinic Dar es Salaamissa on paikka johon voit ottaa yhteyttä. Muutama injektioneula ja ruisku on myös hyvä pitää mukana silloin kuin matkustaa Tansaniassa.

5. Pidä kaiken varalta mukanasi yhteystietosi Suomessa.

6. Säilytä rahat, passi ja matkalippu huolellisesti. Ei käsilaukussa, ei lompakossa. Turvallisin paikka on vaatteiden alla riippuvassa pussissa. Muista että "vara on viisautta, vaan ei vahingon enne".

7. Älä ota matkalle mukaasi koruja tai muita arvoesineitä.

Mitä muuta matkalle mukaan?

8. Vaatteiden valinta riippuu paljon siitä minä vuodenaikana matkustat. Yleispätevä sääntö on, että mahdollisimman kevyet puuvillaiset vaatteet ovat parhaita. Ne imevät hyvin kosteutta ja hengittävät. Jalkineet pitää olla melko tukevat ja sellaiset jotka tuntuvat jaloissa hyviltä. Älä ota mukaan ihan uusia kenkiä, sillä ne voivat hiertää siellä kuumuudessa.

Touko–elokuun aikana yöt ovat kylmiä, varsinkin vuoristossa. Jos aikoo yöpyä vuoristokylissä, on hyvä varata mukaan jotain lämmintä päälle pantavaa.

Vihjeeksi vielä: vaatteita kannattaa olla mukana sellainen määrä että ei tarvitse kaikkea vapaa-aikaa viettää pyykinpesussa. Tansaniassa on niin paljon mielekästä koettavaa, tekemistä ja näkemistä, että aikaa ei kannata tuhjata ylimääräiseen pyykinpesuun.

(Jos asut Tushikamanessa, voi antaa pyykkisi talon "hengetärille"

pestäväksi: he tarvitsevat kymppisi, *toim.huom.*)

9. Pieni ensiapulaukku pitäisi olla mukana. Siihen voi pakata laastaria ja muita sidetarpeita, haavan puhdistusainetta, särkypillereitä. Lämpömittari on hyvä olla, samoin pienet sakset, tulitikkuja, kynttilä, idealiside ym.

10. Taskulamppu ja siihen varapariot on hyvä ottaa mukaan. Muutoin pimeys voi yllättää. Tansaniasta saa ostaa paristoja, mutta ne ovat hyvin lyhyttehoisia, jotkut paristot saattavat kestää vain muutaman tunnin. Kynttilät ovat myös hyvin köyttökelpoisia. Joka paikassa ei ole sähkövaloja, ja sielläkin missä niitä on, sähköä saattaa olla vai joka toinen päivä tai vain aamu- tai iltapäivisin, vesitilanteesta riippuen.

11. Sateensuojat ja kumisaappaat voi huoletta jättää kotiin, sillä ne ovat turhaa painolastia. Tansaniassa voi sateensuojia ostaa kaduilta eivätkä ne ole edes kalliita. Kotiin lähtiessä sateensuoja on mukava jättää saattajalle. Ja jos säde pääseekin yllättämään ja nuttu kastuu, niin kyllä se siellä lämpimässä ilmastossa kuivuu hyvin nopeasti.

12. Henkilökohtaiseen hygieniaan kuuluvat tarvikkeet on myös hyvä ottaa mukaan, sillä Tansaniassa saatavilla olevat tuotteet saattavat poiketa niistä, joita olet tottunut käyttämään.

Perillä

Keittämätöntä vettä ei pidä juoda, ei edes pestä hampaitaan. Jos ei ole saatavissa hyvin keitettyä vettä (sterilointi edellyttää 20 minuutin keittämistä), niin pitää juoda pullo-tettua vettä, jota saa ostaa melkein kaikista kaupoista ja kioskeista. (Itse en syö myöskään keittämättömiä vihanneksia, tuoreita salaatteja jne.)

Ruoka Tansaniassa on hyvää eikä ulkomaalaisittain katsottuna kallistakaan. Tavallisessa tansanialaisten käyttämissä ruokapaikoissa voi syödä hyvän aterian alle kymppillä.

Vaativammissa paikoissa hinta vaihtelee kolmesta kymppistä seitsemään kymppiin.

Kello

Tansaniassa ei ole vuorokautta, on vain yö ja päivä. Kello näyttää ihan samanlaiselta kuin meilläkin, mutta se luetaan eri tavalla. Päivä alkaa kuuden ja seitsemän välillä, ja kun kellon viisarit näyttävät seitsemää, niin tansanialainen sanoo että kello on yksi aamulla, kahdeksalta kello on kaksi jne. Samoin illalla kun meillä sanotaan kello yhdeksäntoista, niin Tansaniassa sanotaan kello yksi yöllä. Yö alkaa silloin kuin aurinko laskee, ja päivä silloin kun aurinko nousee.

Vielä vähän kiireestä – pieni näyte kulttuurien törmäyksestä

Tansaniassa ei ihmisten välisessä kanssakäymisessä ole hyvää näyttää kiireiseltä. Se ei ole sopivaa vaikka olisi miten kova kiire hyvänsä. Minulla on omakohtainen kokemus asiasta.

Olin vuonna 1990 Tansaniassa käynnistämässä laukkutyökurssia Mbololen luostarissa. Minusta tuntui silloin, että kaikki tapahtuu liian hitaasti ja mikään ei etene suunnitelmien mukaan. Jouduin iltasilla valmistelemaan seuraavan päivän tehtäviä että olisi pysytty asettamassani aikataulussa. En silloin vielä käsittänyt että meillä on omat aika-aulumme ja tansanialaisilla omansa. Opiskelijoita oli monta ja kaikki aloittelijoita.

Mukana kurssilla oli eräs Hildanin tytö, joka oli erittäin kiltti ja ystävällinen kuten muutkin oppilaat. Eräänä iltana kun olin juoksujalkaa menossa asunnoltani laukkutyöverstaalle, Hilda tuli vastaani ja sanoi minulle: "Bibi, tule tervehtimään, tässä on minun isäni". Minä heilautin vain kättäni tervehdykseksi jatkaen juoksua. Seuraavana aamuna kun menin aamiaiselle oli Hilda minua odottamassa. Hän katsoi minua ja kysyi: "Bibi, miksi sinä juoksit?" – Niin, miksi juoksin?

Safari njema – hyvää matkaa!

**HYÖDYLLISIÄ
YHTEYSTIETOJA
Tansaniassa:**

EMBASSY OF FINLAND
käyntiosoite: Mirambo Street/Garden
Avenue
postiosoite: P.O.Box 2455,
Dar es Salaam, Tanzania
puh. +255 51 119 170
sähköposti: finem@twiga.com

NORDIC CLINIC
Dar es Salaam
puh. +255 51 - 402 99

ONNELA / Embassy of Finland
P.O.Box 4820 Dar es Salaam.
Tanzania
puh. +255 51 - 600 676
Markku Voutilainen 0812-785 660

TUSHIKAMANE CENTRE
P.O.Box 765 Morogoro, Tanzania
puh. +255 56 - 2438
(vierastalo 2439)
faksi + 255 56 - 3526
sähköposti: tush@twiga.com

KEPA:n YHTEYSTOIMISIJAT

Morogorossa
Leo Söderqvist
P.O.Box 1835 Morogoro, Tanzania
puh./faksi + 255 56 - 4421
sähköposti: leo.kepa@cats-net.com

Dar es Salaamissa
Kaisu Huttunen
P.O.Box 4820 Dar es Salaam,
Tanzania
puh./faksi +255 51 - 762 208
puh. koti + 255 51 - 602 650
sähköposti:
kaisu.huttunen@cats-net.com

Tukholmassa
Tansanian suurlähetystö

Embassy of
United Republic of Tanzania,
Visa Office
Käyntiosoite: Oxtorgsgatan 2-4,
Postiosoite: Box 755,
SE-103 89 Stockholm, Sverige
puh. +46 8 24 48 70,
faksi +46 8 10 98 15

Vieressä Marja-Liisa Männistön ehkä
hieman kieli poskella laatima lista
mukaan otettavista tavaroista ...

MATKAVARUSTUKSIA TANSANIAAN LÄHTIJÖILLE /1998

PASSI
VIISUMI
TAALAT (USD)
MATKALIPUT
MATKAVAKUUTUS
KANSAINVÄLINEN ROKOTUSKORTTI

onko voimassa riittävän pitkään ?
haku kestää n. 2 viikkoa
100 dollarin seteleitä + muutama 20
riittävän kattava
ilman tätä et pääse maahan

LÄÄKKEET:
HENK. KOHT. LÄÄKKEET
MALARIATABLETIT (LARIAM)
LEXINOR
IMMODIUM
BIOFILUS TAI VASTAAVA
SÄRKYLÄÄKKEITÄ
BASIMYCIN
HIILITABLETTEJA
KYYPAKKAUS (1 - 2 PAKK.)
HYDROKORTISON-VOIDETTA
HAAVANPUHDISTUSAINETTA
LAASTAREITA

reseptit mukaan
viikko ennen matkaa
kuumeiseen ripuliin
turistiripuliin
bakteerikannan muutoksen tasojta
pää voi olla joskus pipi
voidetta ja jauhetta
"kun mikään muu ei auta"
kaiken varalta
hyttysten ym. lutikoiden pistoihin
pakko käyttää jos tulee haava
kaiken varalta

OMIA PIKKEJÄ JA RUISKUJA
ENSIAPUPAKKAUS
HYTTYSMYRKKYÄ
AURINKOVOITEITA
KOSTEUSPYYYHKEITÄ
NESTESAIPPUPAA YM. PESUAINETTA
SAIPPUPAA "NYRKKI" PYYKIN PESUUN

toivottavasti ei ole käyttöä
hyvä olla peruspaketti mukana
käytettävä päivittäin
suojakerroin 10 - 15
aina ei ole vettä peseytymiseen
käytetään silloin kun on vettä
ei ole automaattikonetta !

PIENI VESIPULLO
ISOMPI VESIPULLO
KANNELLINEN MUKI
RETKIRUOKAILUVÄLINEET
VARVASTOSSUT
MUKAVAT LENKKARIT
ILMAVAT MUTTA TUKEVAT SANDAALIT
HATTU TAI LIPPIS
AURINKOLASIT
KAMERA + VARAPATTERIT
TASKULAMPPU + VARAPATTERIT
KYNTTILÖITÄ + TULITIKKUJA
MATKASILITYSRAUTA
TILAVA VYÖLAUKKU
SELKÄREPPU
NISKATYYNNY LENTOMATKALLE

aina mukana
mukaan pidemmille reissuille
ettei torakka pääse samoille eväille
käsinkin voi tietysti syödä
hellävarainen torakoille
mukava kiivetä Hombozaan
parhaat kuivalla säällä
ehdoton päiväsaikaan
käytettävä auringonpaisteella
eka matkalla paljon kuvattavaa
pimeys tulee joka ilta varmasti
sähköä ei ole joka paikassa
ei välttämätön
ehdoton
tarpeellinen
helpottaa nukkumista

HAMMASHARJA + HAMMASTAHNA
VESSAPAPERIA
TALOUSPYYPYHAPERIA
PAPERINENÄLIINOJA
HERÄTYSKELLO
TERVEYSSITEITÄ
OMPELUTARVIKKEET
MUISTIINPANOVAÄLINEET
LASKU/KUITTILOMAKKEITA
PÄIVÄKIRJA
PAHVIRULLA TAULUJA VARTEN
YSTÄVIEN OSOITTEET
"RAHATASKUJA" VAATTEISIIN
PUSSILAKANA JA TYYNNYLIINA
PYYYHKEITÄ
KEVYT SADEAKKI

tarvitaan tottakai
tarvitaan varmasti
loppuu aina kesken
saa siististi "pölyt" pois nenästä
jos oma "sisäinen" kello ei toimi
kaikki eivät tarvitse
tai paljon hakaneuloja mukaan
kaikkea ei muista ilman näitä
kuittipula vaivaa pahasti paikallisia
mukava lukea jälkeenpäin kotona
vähäbatiikki ei kestä täyttymistä
korttia ei voi lähettää ilman osoitetta
varmoja talletuspaikkoja rahoille
niin käytettyjä että voi jättää sinne
ei paksumia froteisia
usein tarpeellinen

VAATTEET:
PITKÄHIHAINEN PUSERO
PITKÄT HOUSUT / VERKKARIT
TUULIPUKU
ALUSHOUSUJA
T-PAITOJA
VILLAPAITA
SUKKIA
"JUHLA"VAATTEET
LENTOMATKAVAATTEET

illalla hyvä hyttys suoja
illalla ja yöllä voi olla tosi viileää
tarpeellinen Afrikan talviaikaan
vähintään 1 viikon tarve
ei vaaleita
tarpeellinen Afrikan talviaikaan
hiekkakirppujen hyökkäystä vastaan
Afrikassa on usein "juhliä"
ei kiristäviä eikä puristavia

KUIVAA TUMMAA LEIPÄÄ
RUSINOITA JA / TAI LUUMUJA

tekee varmasti mieli jossain vaiheessa
jos ruoka antaa odottaa itseään

Vaatteet kevyitä, siliäviä ja helposti käsin pestäviä, ei kovin vaaleita
Lääkkeitä on hyvä pakata muovirasioihin ja lentomatkalle käsimatkatavaroihin

Sinikka Malkamäki:
Terveiset Vammalasta ja Tansaniasta

LAUKUISTA NAHANVALMISTUKSEEN

TSL:n Vammalan seudun laukkuhanke päättyi viime vuoden lopussa. Tulevaisuus näyttää miten siinä onnistuttiin. Kävin syksyllä tutustumassa kaikkiin kolmeen hankkeessa mukana olevaan kohteeseen. Toiset ryhmät etenevät hyvin, mutta yhden ryhmän kanssa ei ole päästy ehkä ihan toivottuun lopputulokseen, mutta niinhän se aina on ja pitääkin olla. Tavoitteet asetetaan korkealle siksi, että niissä on vähän varaa tinkiäkin.

Sandaaleja ja laukkuja vuohennahasta?

Sellaisia laukkumateriaaleja, jotka ovat tansanialaisen ostajan makuun, ei vielä Tansaniassa ole saatavilla. Nahka, joka materiaalina on ihan teellistä, on hinnaltaan kallista. Viime vuonna Hombozassa keskusteltiin puunistutus- ym. ryhmän vetäjän **Ronjeni Kipiran** kanssa vaihtoehtoisista materiaaleista. Silloin keksittiin vuohi eräänä mahdollisuutena. Vuohenlihaahan käytetään Tansaniassa melko yleisesti. Tänä vuonna päätimme kokeilla miten vuohennahan parkitseminen onnistuu Hombozassa, ja onnistuihan se.

Veimme mukana sen verran nahan parkitsemisessa tarvittavia työkaluja ja muita välineitä, että saatiin työ alkuun. Ryhmä hankki vuohennahat. Aluksi käytiin teoriassa läpi kaikki työvaiheet ja tutustuttiin työvälineisiin. Sitten lähdettiin maastoon ja etsittiin parkkiainetta sisältävien puiden kuoria ja lehtiä. Ne kerättiin aiemmin kaadetuista puista, jotta ei kaadettaisi vaivalla kasvatettuja puita, puunistutusryhmän hankkeesta kun oli kyse. Tuhkaa tarvittiin myös, mutta sitä kyllä Tansaniassa tulee oheistuotteena.

Kyläpäälikkö ihastui nahkatyöhön

Kaikki ryhmän jäsenet olivat innokkaasti työssä mukana, myös naiset ja lapset. Hombozan kyläpäälikkö **Valery Mihail Kobero** tuli joka päivä tervehtimään ja osallistui kaikkiin työvaiheisiin. Hänen täytyi olla erityisen kiinnostunut asiasta, tuskin hän muutoin olisi joka päivä viitsinyt kulkea tuota pitkää matkaa Lumwezaan.

Eräs pieni episodi kyläpäälikön vierailusta. Hän saapui aina ilta-päivällä valoisaan aikaan ja lähti kotiin vasta iltamyöhällä. Pimeä kun oli ja polku kapea, hän joka ilta lainasi lähtiessään taskulampun. Seuraavana päivänä hän palautti lampun, ja lainasi sen taas kotiin lähtiessään. Välillä piti laittaa uudet paristotkin lamppuun. Tuntui kummalliselta kun paristot kestivät niin lyhyen ajan, kunnes eräänä iltana huomasimme, että lampussa paloi valo myös silloin kun hän piti sitä taskussaan.

*Hombozan kyläpäälikkö **Valery Mihail Kobero** lähdössä kotiin Lumwezan parkitsemiskurssilta. Tervehtimässä ryhmän sihteerin **Fulgens Kaulawa**.*

Tuloksena ryhmän ahkeroinnista saatiin käyttökelpoista nahkaa, joka kelpaa monenlaiseen käyttöön: laukkuihin, vöihin ja kenkiin. Ryhmä on jatkanut vuohennahan parkitsemista ja suunnittelee kahden opiskelijan lähettämistä suutarin oppiin Mgololen laukkuverstaalle. Meidän kanssamme Hombozassa oli Mgololen luostarista kengäntekijä, sisar Virginatha, ja hänen kanssaan käytiin alustavia neuvotteluja siitä mahdollisuudesta.

Vuohennahka pingoitetaan alkuvaiheessa kuivumaan.

LUOMUNAHKAA MUOKKAAMASSA

Esikäsittelyn jälkeen vuohennahat
liotetaan erivärisissä parkkiliemissä

Kauan sitten Uluguru-vuorilla pukeuduttiin nahkaan. Nahkurin ammatti onkin yksi maailman vanhimmista, mutta nykyään pienimuotoinen nahanparkitustaito on katoamassa. Maailmanlaajuisesti 80 % nahkoista parkitaan teollisesti suurissa tehtaissa yleisimmin kromisuoloilla, mutta ekologisista syistä kasviparkkiaineiden käyttö on taas kasvussa.

Vaikka nahantekotapa on vuosien aikana muuttunut suuresti, ovat nahan muokkaamisen ja valmistamisen eri vaiheet ja pääperiaatteet tänäkin päivänä samat.

Kasviparkittu nahka – ekotuote

Kromiparkittuun nahkaan ja keinoaineisiin verrattuna käsinvalmistettu kasviparkittu nahka on todellinen ekotuote, joka elinkaarensa lopussa voidaan palauttaa luontoon ilman merkittäviä ympäristörasitteita.

Kasviparkkiaineita saadaan muun muassa puiden puuaineksista, kuorista, lehdistä, hedelmistä ja juurista. Parkkiaineet sisältävät parkitsevia ja säilöviä aineita, jotka vaikuttavat raakanahan valkuaisaineisiin ja sitoutuvat nahan kuituihin, ja näin saadaan raakanahasta valmis nahka eri käyttötarkoituksiin. Erilaisia parkkiaineita käyttämällä saadaan nahalle haluttuja ominaisuuksia.

Parkituskokeiluja Lumwezassa

Parkituskasveja viljellään eri puolilla maailmaa nahkateollisuuden käyttöön. Tansanian tunnetuin, vieniinkin viljelty parkkiainetta tuottava puu on *Acacia mearnsii*, josta saatava parkkiaine tunnetaan nimellä ”mimosa”. Lumwezalaiset kutsuvat puuta nimellä *miwati*. Myös rannikkoseudulla kasvavaa *mangrovea* käytetään parkitukseen.

Meille tutuimpia Suomessa käytettyjä kuoriparkkeja ovat paju, kuusi ja koivu, mutta parkita voi myös

pihlajalla, kanervalla, sianpuolukalla, suomyrtilä. Parkkiaineita on siis hyvin monissa kasveissa ja parkkikasveja kannattaakin etsiä aina mahdollisimman läheltä. Niin teimme myös Lumwezassa. Nahka vaatii kunnolla kypsyäkseen pitkän ajan. Lyhyen visiittimme aikana ehdimme kuitenkin kokeilla neljää eri parkkiainetta ja tulokset olivat varsin lupaavia.

Mtikin lehdillä mustaa väriä

Usein hyvät värikasvit ja lääkekasvit sisältävät runsaasti parkkiaineita. Joku muisti aikoinaan piirtäneensä koululla *mtikin* lehdistä valmistetulla värillä. Perinteisesti sängynjalkoihin ja rummuntekoon käytetyn *msegesen* kuorilla ja juurilla on myös hoidettu bronkiittia ja värjätty *ungoja*, sihtejä.

Sovimme, että parkkiaineiden vuoksi ei kaadeta yhtään puuta, vaan pyritään hyödyntämään tarkoin polttopuiksi tai rakennustarpeisiin kaadetujen puiden kuoret ja lehdet. Joistakin istutetuista puista, esimerkiksi *mtikistä*, on tapana karsia alimpia oksia paremman kasvun aikaansaamiseksi: otimme isot lehdet talteen.

Lumwezan polun varrella oli kaadettu puita laudantekoa varten. Näiden joukossa oli puu, jonka rikkoutunut kuori paljasti kauniin oranssinpunaisen värin. Nuoret sahurit kertoivat puun olevan *mkanden*, ja he kertoivat sen lehtien sisältävän ”maitoa joka tappaa kalat”. Kyseessä on todennäköisesti *mganga*, *Synadenium carinatum*. Hetken emmittymme päätimme käyttää sen vahvasti epämiellyttävälle tuoksuvia kuoria.

Kaikki valitsemamme parkikset sisälsivät riittävästi parkkiaineita muuttamaan raakavuodon rakenteen käyttökelpoiseksi nahaksi, ja jokainen parkkiaine antoi nahalle oman ominaisen luonteensa ja värinsä: *miwatin* kuoret kauniin tumman-luumunruskean, *msegesen* ja *mkanden* kuoret aniliinin- ja oranssinpunaisen sekä *mtikin* lehdet sen toivotuimman – lähes mustan nahan.

Heli Niskanen

SUAHILIN

TURISTISANASTOA

ja vähän lugurunkin ...

Heli Niskasen 'saalis' Hombozasta sivulla 14

1. Tervehdyksiä ja toivotuksia
2. Kuka
3. Mikä, mitä
4. Mistä
5. Missä
6. Koska – Miksi – Miten
7. Kiitos, anteeksi ja muuta sen tapaista
8. En tiedä, en ymmärrä ym.

9. Ruokia
10. Ruokalassa
11. Juomia ja muuta sentapaista
12. Syömä- ym. välineitä
13. Hedelmiä
14. Aikoja ja paikkoja
15. Raha- ja kirjeasioita
16. Liikenne
17. Mittoja
18. Lukusanoja

1. Tervehdyksiä ja toivotuksia

Habari za asubuhi. Umeamkaje?	Huomenta. Nukuitko hyvin? (Kuinka olet nukkunut?)
Habari za mchana. Habari za jioni.	Päivää. Iltaa.
Usiku mwema. Ulale salama / Lala salama	Hyvää yötä. Nuku rauhassa.
Hujambo? Sijambo. Na wewe, je? Sijambo pia. Shikamoo, mzee / mwaliimu / bibi babu Marahaba	Kuinka voit? Minä voin hyvin. Entä sinä? Minä voin myös hyvin. Kunnioittava tervehdys arvostettu henkilö opettaja rouva, isoäiti; kunnioittava puhuttelusana naiselle, isoisä Vastaus shikamoo- terveh- dykseen
Habari za hapa? Habari za safari Salama, asante. Pole na safari.	Mitä tänne kuuluu? Miten matka meni? Hyvin kiitos. Myötätunnon ilmaus matkan vaivoista.
Asante, (nimeshapoa) Pole Pole na / za kazi	Kiitos, (olen jo rauhoittunut). Sepä harmillista, voi voi Myötätunnon ilmaus elämän suurissa ja pienissä koet- telemuksissa; kazi 'työ'.
Hongera! Ninakutakia ... Ninawatakia ... safari njema.	Onnea! Toivotan sinulle ... Toivotan teille ... hyvää matkaa.

2. Kuka

Wewe ni nani? Jina lako ni nani? Jina langu ni Kirsi / Kai Huyu yu nani? Yule yu nani?	Kuka sinä olet? Mikä on nimesi? Nimeni on Kirsi / Kai. Kuka tämä on? Kuka tuo on?
--	---

3. Nini – Mikä, mitä

Hii ni nini? Unahitaji nini? (Ninahitaji... Unasema nini?/Unasemaje?	Mikä tämä on? Mitä sinä tarvitset? Tarvitsen...) Mitä sanot?
---	---

4. Wapi – Mistä

Unatoka wapi? Ninatoka Finland. Basi litaondoka wapi? Treni itaondoka wapi?	Mistä tulet? Tulen Suomesta. Mistä bussi lähtee? Mistä juna lähtee?
--	--

5. Wapi – Missä

Duka la dawa liko wapi? Stesheni iko wapi? Kituo cha basi kiko wapi? Hoteli iko wapi? Kituo cha polisi kiko wapi? Posta iko wapi? Kituo cha afya kiko wapi? (kliniki / zahanati Soko liko wapi? Choo kiko wapi?	Missä on apteekki? ... (rautatie)asema? ... bussiasema? ... hotelli? ... poliisiasema? ... posti? ... terveysasema? (klinikka) ... tori? ... vessa?
--	---

6. Koska – Miksi – Miten

Umfika lini?	Koska olet tullut?
Utaondoka lini?	Koska lähdet?
Kwa nini unasema hivyo?	Miksi sanot näin?
Kwa nini unafanya hivyo?	Miksi teet noin?
Je, unasema jinsi gani kwa Kiswahili?	Miten sanot suahiliksi?

7. Kiitos, anteeksi ja muuta sen tapaista

asante	kiitos
tafadhali	ole hyvä
samahani	anteeksi
ndiyo	kyllä
hapana / la	ei
hodi	voiko tulla sisään, onko ketään kotona?
karibu / karibuni	ole hyvä, käy sisään / olkaa hyvät, käykää sisään
karibu mezani	ole hyvä, tule pöytään
karibu chai	teelle, ole hyvä
karibu chakula	syömään, ole hyvä
si kitu	ei se mitään, ei sillä ole väliä
itafaa	se sopii, käy päinsä
haifai	se ei sovi, ei käy päinsä

8. En tiedä, en ymmärrä ym.

Samahani,	Anteeksi,
..... sielewi (Kiswahili)	en ymmärrä (suahilia)
..... unasema Kiingereza?	puhutko englantia.
Sijui.	En tiedä
Sisemi Kiswahili.	En puhu suahilia.
Unajua mtu ambaye anasema Kiingereza?	Tiedätkö jonkun joka puhuu englantia?
Sema tena.	Sano uudelleen.
Sema polepole.	Puhu hitaasti.
Nenda./ Nendeni.	Mene./ Menkää.
Usiende.	Älä mene.
Njoo. / Njooni.	Tule. / Tulkaa.
Usije.	Älä tule.
Nipe.	Anna minulle.
Nisipe.	Älä anna minulle.
Nisaidie.	Auta minua.
Nataka / Ninataka...	Haluan...
Sitaki...	En halua...
Naomba...	Pyydän... (käytetään kaupassa ym. ja neuvoa kysyttäessä aloitussanana)
Nimechoka	Olen väsynyt.
Sijachoka	En ole väsynyt.
Tupumzike kidogo	Levätään vähän.
Nina kiu / Ninaona kiu.	Minulla on jano. / Tunnen janoa.
Sina kiu /Sioni kiu.	Minun ei ole jano. /

Nina njaa / Ninaona njaa.
Sina njaa / Sioni njaa.
Nina joto. Nimeshiba.
Jua (ni) kali sana.

9. Chakula – Ruoka

ugali	maissipuuro; perusruoka
ugali wa mhogo	kassava-ugali
ugali wa ndizi	banaaniugali
wali	keitetty riisi
mchele	riisinjyvät
mahindi	maissi
mboga za majani	kasvikset
kiazi, viazi (Ulaya / viringo)	peruna, perunat
viazi vitamu	makeat perunat
kabichi	kaali
karoti	porkkana
tango, matango	kurkku, kurkut
kitunguu, vitunguu	sipuli, sipulit
nyanya, nyanya	tomaatti, tomaatit
maharagwe	pavut
mboga ya maharagwe	papukastike
mboga ya ... kabichi / vitunguu/ nyaya	kaali- / sipuli- / tomaattikastike
mchicha	pinaatintapainen vihannes
mkate, mikate	leipä, leivät
keki	kakku, keksi
maandazi	rasvassa paistetut munkit
chapati, chapati	maissijauhosta (tai vehnä-) paistetut lätyntapaiset leivät
ndizi, ndizi	banaani, banaanit (myös keittobanaaneja)
nyama	liha
nyama ya kuku	kananlihaa
nyama ya mbuzi	vuohenlihaa
nyama ya ng'ombe	lehmänlihaa
nyama ya kondoo	lampaanlihaa
wali na kuku	riisiä ja kanaa
wali na samaki	riisiä ja kalaa
ugali na nyama	ugalia ja lihaa
pilau / biriani	maustettua riisiä ja lihaa
dagaa	kuivattua pikkukalaa

10. Ruokalassa

mkahawa	kahvila, ruokala
kifungua kinywa	aamiainen
chakula cha mchana	lounas
chakula cha jioni	illallinen
Nikusaidie?	Mitä saa olla, kuinka voin auttaa?
Naomba chai ya rangi	Pyydän teetä mustana (ilman sokeria ja maitoa)

Kuna chakula gani?
Chakula bei gani?
Soda bei gani?
Bia bei gani?
Je, maji yamechemshwa?
Nataka kulipa.
Lipa kwanza huduma

Millaista ruokaa teillä o?
Mitä ruoka maksaa?
Mitä limsa maksaa?
Mitä olut maksaa?
Onko vesi keitettyä?
Haluan maksaa.
Maksa ennen palvelua
(kyltti monissa kahviloissa)

baadaye
posta
benki
hospitalini

kazini
ofisini

sokoni
nyumbani

jikoni

mezani

shambani

shamba
mjini

kijijini

myöhemmin
posti, postiin, postissa
pankki, pankkiin, pankissa
sairaalassa, sairaalaan
(hospitali 'sairaala')
töissä, töihin (kazi 'työ')
toimistossa, toimistoon
(ofisi 'toimisto')
torilla, torille (soko 'tori')
kotona, kotiin
(nyumba 'koti', 'talo')
keittiöön, keittiössä
(jiko 'keittiö; hiilikeitin')
pöydällä, pöydälle, pöytään
(syömään) (meza 'pöytä')
pellolla, pellolle
(shamba 'pelto')
maalla
kaupungissa
(mji 'kaupunki')
kylässä (kijiji 'kylä')

11. Juomia

maji	vesi, vettä
soda	limonaati
kahawa	kahvi
chai	tee, teetä
chai ya rangi	tee ilman maitoa ja sokeria
maziwa	maito
sukari	sokeri
chumvi	suola
bia	olut
pombe	kotona tehty olut

12. Syömä- ym. välineitä

sahani, sahani	lautanen, lautaset
kisahani, visahani	pikkulautanen, teelautanen
kisu, visu	veitsi, veitset
kisu kikubwa	puukko
uma, nyuma	haarukka, haarukat
kijiko, vijiko	lusikka, lusikat
glasi, glasi / bilauri, bilauri	lasi
kikombe, vikombe	kuppi, muki, kupit; mikit
sufuria, sufuria	kattila, kattilat

chandarua	hytysverkko
mafuta ya kupikia	ruokaöljy
mafuta ya taa	lamppuöljy

13. Hedelmiä

papai, mapapai	papaija, papaijat
limau, malimau	sitruuna
chenza, machenza	mandariini, mandariinit
nazi, nazi	kookospähkinä, -t
dafu	kookosmaito
embe, maembe	mango, mangot
ndizi, ndizi	banaani, banaanit
nanasi, mananasi	ananas, ananakset
chungwa, machungwa	appelsiini, appelsiinit

14. Aikoja ja paikkoja

asubuhi	aamu, aamulla
mchana	keskipäivän aika, päivällä
jioni	ilta, illalla
usiku	yö, yöllä
kesho	huomenna
leo	tänään
jana	eilen

chumba cha kulia
chumba cha kulalia
bafu
choo, vyoo

ruokahuone
makuuhuone
kylpyhuone
vessa, vessat

15. Raha- ja kirjeasioita

fedha / pesa / hela	raha
shilingi	shillinki
chensi	vaihtoraha
dola	dollari
Ningetaka kubadili fedha.	Haluaisin vaihtaa rahaa.
stempu, stempu	postimerkki, postimerkit
Naomba stempu	Pyydän postimerkkiä
kwa barua hii	tähän kirjeeseen
barua, barua	kirje, kirjeet
bahasa, bahasa	kirjekuori, kirjekuoret

16. Usafiri – Liikenne

abiria, maabiria	matkustaja, matkustajat
dereva, madereva	kuljettaja, kuljettajat
gari, magari	auto, autot
basi, mabasi	bussi, bussit
daladala	pikkubussi
lori, malori	kuorma-auto, kuorma-autot
gereji, magereji	huoltoasema, huoltoasemat
barabara	maantie
njia, njia	tie, polku / tiet, polut
treni, treni	juna, junat
reli	rautatie
ndege, ndege	lentokone, -e; lintu, linnut
uwanja wa ndege	lentokenttä
meli, meli	laiva, -t
bandari	satama
baiskeli, baiskeli	polkupyörä, polkupyörät

pikipiki	moottoripyörä, -t
kwa ndege / basi /	lentokoneella / bussilla
kwa treni / meli	junalla / laivalla
moja kwa moja	suoraan eteepäin
kulia	oikealle
kushoto	vasemmalle
moja kwa moja	suoraan eteenpäin.

17. Lukusanat

moja	yksi
mbili	kaksi
tatu	kolme
nne	neljä
tano	viisi
sita	kuusi
saba	seitsemän
nane	kahdeksan
tisa	yhdeksän
kumi	kymmenen
kumi na moja	yksitoista
kumi na mbili	kaksitoista
ishirini	kaksikymmentä
thelathini	kolmekymmentä
arobaini	neljäkymmentä
hamsini	viisikymmentä
sitini	kuusikymmentä
sabini	seitsemänkymmentä
themanini	kahdeksänkymmentä
tisini	yhdeksänkymmentä
mia (moja)	sata
mia mbili	kaksi sataa
mia tatu	kolme sataa
elfu	tuhat
elfu mbili	kaksi tuhatta
elfu kumi	kymmenentuhatta
laki	satatuhatta

18. Mittoja

kilo	kilo
nusu kilo	puoli kiloa
kilo robo	neljänneskilo
mita	metri
kilomita	kilometri
lita	litra
nusu lita	puoli litraa

HAUSINDILE?

Kilugurua luonnonmenetelmin

Hombozan Lumwezassa

(Tekstiin sisältyy myös virheitä ...)

SUAHILI – KILUGURU -sanastoa:

suahili	kiluguru
Habari za kutwa?	Hausindile?
Nzuri.	Hanoga.
Umeamkaje?	Haulamke?
Nzuri. Na wewe umeam-	Hanoga. Haulame na
kaje?	gwegwe?
Nzuri.	Hanoga.
Lala salama!	Uwase goya!
Umesemaje?	Ulongatse?
Wewe mwenzangu	Gwegwe miyangu
ukemigwatse?	unaitwaje?
Jina langu ni Lucas.	Lyitagwa lyangu Lucas.
Mimi naitwa Maria.	Nene nokemigwa Maria.
Utakwenda lini?	Ukuka chuwachi?
Nitakwenda kesho.	Nakuka iluhvi.
Utakuja lini kutuona tena?	Ukutsa chuwachi kutulola
	keli?
Watoto hawajambo.	Iwana wobenza.
Wasalimie watoto nyumbani.	Uwalamse iwana ukaye.
Kwaheri.	Twebona.
mimi	nene
wewe	gwegwe
yeye	mago
sisi	twetwe
nyinyi	mwemwe
wao	wao
mama	mai
mtoto	mwana
bwana	mmale
nzuri	vinoga

2. oppitunti seuraavassa numerosssa ...

Mulungu na apendile – jos jumala suo.

Heli N.

Morogoro- seminaarin satoa:

Leo Söderqvist:

Kepan Morogoron toimistossa 230 kävijää alkuvuodesta

Kepan Morogorossa toimiva yhteystoimitsija Leo Söderqvist kertoi alkuvuoden raportissaan mm., että toimisto on saatu kuntoon, sähköposti toimii yhtä hyvin kuin puhelin ja faksikin - ongelmana tosin on, että kaikki tämä kulkee toistaiseksi vain yhden puhelinlinjan kautta. Vaihteleva sähkön taso puolestaan saattaa aiheuttaa ongelmia tietokoneelle.

Mazimbussa, kymmenkunta kilometriä Morogoron keskustasta sijaitseva toimisto on arkisin auki klo 8–16.30. Yhteystoimitsijan samoin kuin ohjelmatyöntekijä **Heriel Kitururun** työpäivät täyttyvät kokouksista ja matkoista: alkuvuoden aikana toimistossa on käynyt yli 230 vierasta. Näistä osa on Tansaniasta, suuri osa Suomesta.

Kepan työntekijät ovat pyrkineet käymään kaikissa Uhusianon jäsenjärjestöjen projektikohteissa saadakseen selkeän kuvan toiminnoista. Paikallisviranomaisiin on luotu suhteet ja vahvistettu Kepan asemaa tärkeänä yhteistyökumppanina.

Projekteja riittää

Puolen vuoden aikana Kepan toimistoon oli tullut 25 erilaista paikallista projektiesitystä. Ne kattavat laajan kirjon yksittäisen henkilön opiskelurahasta suuriin, kallisiin hankkeisiin. Usein ensimmäinen toimenpide on ohjata anomusten tekijät paikallisten viranomaisten luokse keskustelemaan asian tarkeysjärjestyksestä.

Suomalaisten kohteista tunnetuin lie-
nee Tushikamane-keskus, joka luovutettiin sen ylläpitäjälle, Morogoron katoliselle seurakunnalle juhla-
lisessa tilaisuudessa helmikuussa.

Hankkeen loppuarviointi tulisi tehdä Kepan, Iisalmen ja paikallisten tahojen yhteistyönä.

Iisalmen Nuorison Tuella on kolme muuta hanketta, Moeco-ympäristöhanke, Tungi-talorakennusprojekti ja Tushikamane II eli maatalousoppilaitos Singambelessa. Kaikki hankkeet olivat tavalla tai toisella kärsineet, koska Kyon määräraha-pääöstä jouduttiin odottamaan niin pitkään. Kesäkuun alussa oli kuitenkin tärkeä tapahtuma, kun presidentti **Benjamin Mkapa** vieraili projektialueella kansainvälisen ympäristöpäivän yhteydessä.

Vaasalaisetkin työllistivät kepalaisia. Vaasan kehitysmaaseuralla on terveydenhoito-, koulutus- ja kirjastosektorilla useita projekteja, joihin kuuluvat lääninsairaala, Mlalin terveysasema, Saba saba -sairaala, Mvomeron yläaste ja Mweren, Kikundin ja Kilakalan ala-asteet, Kichangan viljelyryhmä ja aluekirjasto.

Hombozan kylässä on käyty useita kertoja seuraamassa Äetsän kehitysmaaseuran, Karkun Iskun ja Vammalan TSL:n hankkeita. Siellä vieraili toukokuussa myös Aimo Repo Kyo:sta. Mbezin ala-aste Dar es Salaamissa piti samoihin aikoihin avoimet ovat näyttääkseen toimintaansa.

Yhdessä Heli Pimenoffin kanssa valmisteltiin Log Frame -hankesuunnitteluseminaarina, jonka Uhusiano ja Kepa yhdessä järjesti syyskuussa Morogoron Wamo-instituutissa.

Viittakiven ja Settlementtinuorten liiton työleirien keväällä alkanut valmistelu jäi pöydälle, koska El Niño -ilmiön aiheuttamien kaatosateiden takia kesän leirit peruttiin, ja toiminnan pääpaino keskittyi tulevan toiminnan suunnitteluun.

Morogorossa on myös Uhusianon ulkopuolisia hankkeita. Hyvinkään kehitysmaaseura harkitsee yhteistyö-

tä ympäristöprojektissaan Iisalmen kanssa. Tähän liittyen käynnistetään Moecossa kulttuuriryhmä yhdessä Tushikamane-keskuksen kanssa.

Suomen evankelis-luterilaisen lähetysseuran Morogoron ja Moshin edustajien kanssa on säännöllisesti pidetty yhteyttä. Molemmiin puolin on todettu, että erityisesti koulutussektorilla on syytä jatkossakin tehdä yhteistyötä.

Tapoman eli Tansanian sarjakuvasseuran, lähinnä Katti Ka-Batembon kanssa, on käyty keskusteluja Kepan esitteen kuvittamisesta.

Kepan Morogoron toimisto seuraa myös hankkeita muilla alueilla, kuten Iringassa, Mbeyassa, Dodomassa ja Singidassa. Dar es Salaamin toimistosta pidetään säännöllisesti yhteyttä DSM:n lisäksi Bagamoyoon, Tangaan, Mwanzaan, Arushaan, Moshiin ja Lindiin.

UM:n kehitysyhteistyöosasto on vuodelle 1998 hyväksynyt 12 eri suomalaisen kansalaisjärjestön anomukset työlle, joka Morogoron alueella kattaa 20 eri hanketta. Kaikkiaan hankkeille on myönnetty 2,7 miljoonaa markkaa.

Kehitysyhteistyöpolitiikka

Kepan Morogoron toimistossa seurataan säännöllisesti päivälehtiä ja kerätään tietoja tulevaa käyttöä silmällä pitäen. Mr. Kitururu toimii UNGO:n varasihteerinä, ja voi siinä ominaisuudessa seurata paikallisten kansalaisjärjestöjen toimintaa.

UNGO:n tarkoituksena on lisätä järjestöjen avoimuutta ja luotettavuutta erityisesti paikallisviranomaisiin nähden. Se pyrkii myös edistämään verkostoitumista ympäristökysymyksiä käsittelevien yhdistysten kesken.

Kesäkuun alussa oli Lusakassa seminaari, johon osallistuminen valotti Kepan kehitysyhteistyöpolitiikkaa. Sen seurauksena on jo otettu yhteyttä Sokoinen maatalousyliopistoon

ja IDM:n Mzumben osastoon, jotta löydettäisiin mm. velka-, maa-, demokratia-, tasa-arvo ja ympäristökysymysten asiantuntijoita.

Nuorisovaihto käyntiin

Jo edellisenä vuonna vähän kiirellä alkanut nuorisovaihto-ohjelma on jatkunut sujuvasti. Alkuvuodesta Morogorossa kävi viisi nuorta vapaaehtoista. He työskentelivät Tushikamane-, Moeco- ja Mehayo-projekteissa. Morogoron toimisto osallistui myös Iringassa ja Dodomassa työskentelevien nuorten sijoittamiseen.

Morogorossa on varsinkin Moeco- ja Mehayo -projekteissa jatkuva tarve nuorista vapaaehtoisista. Nämä projektit ovat pyytäneet lähettämään vapaaehtoisia joka kolmas kuukausi

heidän avukseen. Heidän mielestään kolme kuukautta on oikein sopiva kesto nuorelle jolla ei ole asianmukaista koulutusta.

Olemme pyrkineet järjestämään vapaaehtoisille terveydenhoitopalvelut ja turvallisen majoituksen. Maahanmuuttomääräykset ovat olleet ongelma, jos vapaaehtoinen haluaa pidentää maassaoloaan yli kolmen kuukauden.

Mutta nyt, kun olemme onnistuneet allekirjoituksin vahvistamaan sopimuspöytäkirjan Tansanian hallituksen kanssa, voimme odottaa parempaa palvelua maahanmuuttotoimiston viranomaisilta.

Nuorten vapaaehtoisten uusia työpaikkoja on etsitty Bagamoyosta ja Dakawasta. Bagamoyossa on me-

neillään useita kulttuuritoimintoja. Dakawassa toimii järjestö nimeltään KUMMUTA, joka toimii rastaanuorten parissa jotkas ovat siirtyneet Dar es Salaamin kaduilta viljelemään omaa maa-alueitaan Morogoron maaseudulla.

Suomesta on myös ollut useita opiskelijoita eri opinahjoista suorittamassa työharjoitteluaan Morogoron lääninsairaalassa. Kepan Morogoron toimistolla on säännölliset yhteydet Helsingin Diakonissalaitoksen, Hämeenlinnan ammattikorkeakoulun ja Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun kanssa. Näiden lisäksi sekä lisämessä että Tampereella on useita oppilaitoksia, jotka mielellään lähettäisivät opiskelijoitaan Morogoroon.

Morogoro-seminaarin satoa:

Susana Chekani, NGO-koordinaattori, Morogoro

KANSALAIJÄRJESTÖTOIMINTA MOROGOROSSA

Morogoron alueella, kuten muillakin alueilla Tansaniassa, on monia kansalaisjärjestöjä, jotka käsittelevät erilaisia epäkohtia, ja niitä on todella monenlaisia. Moninaisuus kuvastuu myös siinä ilmaisujen kirjossa, jolla kansalaisjärjestöt kuvaavat työtään: hyvinvointijärjestöt, kehitysjärjestöt, ympäristöjärjestöt, alkuperäiskansojen järjestöt, naisten järjestöt, nuorten järjestöt, ihmisoikeusjärjestöt, tuloja tuottavat hankkeet ja työtä luovat ohjelmat. Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä. On myös toinen joukko kansalaisjärjestöjä, joihin kuuluvat sellaiset, joilla on aivan erityinen kohderyhmä, esim. terveydenhoidon alalla ne jotka ovat omistautuneet yhteen sairauteen tai vammaan, tai sellaiset järjestöt, joilla on paljon laajempi kiinnostuksen kohde. Jotkin kansalaisjärjestöt harjoittavat eri alojen tutkimustyötä, jonka tarkoituksena on saada aikaan sosioekonomista kehitystä.

Tänä vuonna kolmetoista kansalaisjärjestöä, joilla ympäristökysymykset kuuluvat ohjelmaan, osallistui täysin innoin maailman ympäristöpäivään järjestämällä monenlaista toimintaa, joka päättyi Morogoron kaupunkiin 5.6.1998. Toimintaan kuului torien puhdistaminen Morogoron alueella, puiden istuttaminen merkityille alueille ja taimiston perustaminen vuoden 1999 kansallista puunistutuskampanjaa varten. Ympäristöpäivän kunniavieras oli Tansanian presidentti **Benjamin William Mkapa**.

Kansallisen kansalaisjärjestöpolitiikan mukaan järjestöillä itsellään on tarve perustaa ja vahvistaa kattojärjestöjä, jotka organisoituvat ja laajentavat profiiliaan ja käyvät neuvotteluja maan hallituksen kanssa. Morogorossa tämä on johtanut **United Non-Governmental Organizations** -järjestön perustamiseen

(Morogoron yhdistyneet kansalaisjärjestöt), lyhenteenä **UNGO**, joka siis on Morogorossa toimivien kansalaisjärjestöjen kattojärjestö (ks. s. 21)

Paikallisten ja kansainvälisten kansalaisjärjestöjen yhteistyö

Monien paikallisten kansalaisjärjestöjen on onnistunut luoda yhteydet kansainvälisiin kansalaisjärjestöihin, jotka tekevät työtä Tansaniassa sekä myös sellaisiin joilla ei ole toimintaa maassa. Näiden yhteyksien avulla kansalaisjärjestöjen on onnistunut saada huomattavia voimavaroja ohjelmiensa avuksi.

Monet kansainväliset kansalaisjärjestöt ovat auttaneet paikallisia järjestöjä kehitystyössä Tansaniassa. Esimerkkinä voi mainita suomalaisen kansalaisjärjestön KEPA:n.

Kepalla on jo ollut yhteistyökumppaneita Sambiassa, Mosambikissa ja Nicaraguassa. Näiden lisäksi Kepa on aloittanut uudet kumppanuusohjelmat Brasiliassa, Guatemalassa, Ugandassa, Intiassa, Thaimaassa, Indonesiassa ja Tansaniassa.

Kepan tiedotuslehdessä saimme kesällä 1998 tietää, että suomalaisten yhteydet Tansaniaan ulottuvat yli viisikymmentä vuotta taaksepäin mutta että yhteistyö Kepan kanssa on alkanut aivan hiljattain.

Vaikka Kepa alkoi toimintansa aivan äsken meidän on hyvä muistaa, että se tekee jo nyt huomattavaa työtä eri alueilla, erityisesti Morogoron alueella, jossa itse toimin. Kepa ja sen jäsenjärjestöt tukevat Morogorossa koulutus-, terveydenhoito- ja ympäristösektoreita.

Kansalaisjärjestöjen koordinaatio

Kansalaisjärjestöjen työn koordinoimisessa on kaksi tasoa: hallituksen taso ja kattojärjestötaso.

HALLITUKSEN TASO

Varapresidentin toimisto Tansanian mannermaalla ja pääministerin toimisto Sansibarilla toimivat kansalaisjärjestöjen koordinaattoreina. Ministeritason, läänin tason ja alueen tason koordinaation suunnittelee hallitus ja/tai kattojärjestö, tukemaan ja helpottamaan tiedon jakamista, toimintatapoja, suunta- viivoja ja ohjelmien toteutusta. Hallituksen koordinoitiroolin pitäisi olla sellainen, että se helpottaa tiedon jakamista ja auttaa kansalaisjärjestöä ymmärtämään maan kehityspolitiikkaa ja ohjelmia ja kansallisen kehityksen tarkeysjärjestystä.

Hallituksen ja kansalaisjärjestön työskentelysuhteen pitäisi olla kumppanuus, joka edistää hyvää ymmärtämystä ja kunnioitusta, ja joka arvostaa toisen yrityksiä ja olemassaoloa. Kumppanuus riippuu kummankin olemassaolon perusteesta, eli siis kehityksestä ja kansan hyvinvoinnista. Niiden välillä on aina vaihtokauppaa. Hallituksen tehtävänä on edelleen tukea ja opastaa

kansalaisjärjestöjä sekä luoda niille suotuisa ja kannustava toimintaympäristö.

KATTOJÄRJESTÖTASO

Nykyiset kattojärjestöt ovat TACOSODE ja TANGO Tansanian mannermaalla ja ANGOZA Sansibarilla.

Mahdollisuudet

Me uskomme, että kansalaisjärjestöt, erityisesti ne jotka toimivat Morogorossa, voivat toimia paremmin yhdessä kuin erillään. Ne voivat saada enemmän rahaa yhdessä kuin erikseen, koska monet kansainväliset kansalaisjärjestöt tai muut rahoittajat antavat rahaa mieluummin suuriin hankkeisiin kuin yksittäisiin ja pieniin projekteihin.

Kansalaisjärjestöjen vahvuudet ja heikkoudet

VAHVUUDET

Kansalaisjärjestöillä on erilaisia vahvuuksien asteita, jotka johtuvat niiden erilaisesta edistymisestä. Päätekijöitä, joka ratkaisevasti vaikuttavat kansalaisjärjestön vahvuuteen, ovat sen järjestö rakenne sekä missä määrin sen tavoitteet on saavutettu, sen verkottumiskyvystä ja voimavarojen käytöstä. Muita kansalaisjärjestöjen vahvuuteen vaikuttavia seikkoja on niiden sijainti, muiden vakaiden järjestöjen läheisyys sekä hallituksen rakenne ja taloudelliset ja muut yhteydet kansainvälisiin järjestöihin.

Morogorossa yhtenäisyys on voimaa. Kuten olen sanonut aikaisemmin, me uskomme että myös rahoittajat toimivat mieluummin yhtenäisen joukon kanssa.

HEIKKOUEDET

a) **Kansalaisjärjestöistä ei yleensä ole tarpeeksi tietoa** Tansaniassa, joskin tiedon määrä vaihtelee järjestöstä toiseen. Luetteloja, erityisesti ajan tasalla olevia, ei ole.

Osittain tiedon puute näyttää johtuvan siitä tosiseikasta, että rekisteröinti- ja sääntöelimet ovat liian kiireisiä kerätessään tietoja (ja kuten

on huomattu, niiden keräämä tieto on minimaalista) kyetäkseen toimitamaan niitä muille. Kun ajattelee kansalaisjärjestöjen määrää maassa, tehtävä on mahdoton. Joka tapauksessa on tarpeen luokitella ja järjestää tieto, jos siitä aiotaan saada jotain hyötyä. Tässä auttaisi suuresti yhtenäiseksi sovittu muoto, jonka tekisi mahdolliseksi jokaisen kansalaisjärjestön luokittelamisen.

- Nykytilanteella on taipumus luoduttaa ymmärtämättömyyttä siitä mitä kansalaisjärjestöt ovat ja mitä ne tekevät niin kansalaisjärjestöjen, rahoittajien, hallituksen kuin yleisön keskuudessa.
- Nykytilanne tekee vilpillisen kansalaisjärjestön toiminnan mahdolliseksi.
- Se myös rajoittaa luovaa kehitystä joka voisi olla seurauksena ideoiden ja tiedon ristihedelmöityksestä.

b) Kansalaisjärjestöt, jotka toimivat uraauurtavissa huolto- tai palvelutehtävissä, tuntevat, että **hallituksella ei useinkaan ole kiinnostusta** tai voimavaroja ottaa näitä omikseen tai, jos se on ottanut ne omikseen, se riisuu uudet toimintamuodot ja neliäisee loput sulattamalla ne olemassa oleviin julkisiin laitoksiin. Hallitus vuorostaan tuntee, että on epäviisasta, ehkä jopa epätoivottavaa jos yhteiskuntapolitiikka muotoutuu kansalaisjärjestöjen oikkujen ja kokeilujen mukaan. Lisäksi jotkin kansalaisjärjestöt katsovat, että on olemassa liian harvoja teitä ja keinoja kommunikointiin, joka tekisi mahdolliseksi tiedottaa hallitukselle kansalaisjärjestöjen tutkimuksista ja uudistuksista. Jotkut hallitusvirka-lijat puolestaan tuntevat, että kansalaisjärjestöt ovat liian salamyhkäisiä eivätkä tahdo jakaa tutkimustuloksiaan, näkemyksiään tai ajatuk- siaan, tai sitten ne ovat liian innokkaita levittämään niitä julkisella areenalla ennen yritystään olla yhteydessä viranomaisiin tai keskus- tella hallituksen kanssa.

c) **Hallitus ja kansalaisyhteiskunta on kasvatusten uusien haasteiden** kanssa, joihin kuuluvat kaupan kansainvälistyminen, velka, hallittu

rakennemuutos ja työttömyys, väestönkasvun rajoittaminen, sosiaalisen yhtenäisyyden puute, aineellisen ympäristön rappio ja AIDS. Nämä uhkaavat murentaa menneisyyden saavutukset ja tekevät tulevaisuuden edistyskenno erittäin ongelmalliseksi. Näiden asioiden vuoksi on yhä tärkeämpää, että hallitus ja kansalaisjärjestöt löytävät ja rakentavat uusia tapoja tehdä työtä yhdessä, tapoja jotka ovat molemmille kunniallisia (mieluummin kuin epä-mukavia) ja tuloksellisia, yhtä lailla moniarvoisten kuin yksilöllistenkin suhteiden kautta.

d) On ulkoisia tekijöitä, jotka vaikuttavat positiivisesti kansalaisjärjestöihin helpottamalla parannuksia kansalaisjärjestön työssä. Samalla kansalaisjärjestöihin vaikutetaan negatiivisesti, mikä heikentää kansalaisjärjestöjen etuja, jos esimerkiksi kilpailu ja keskinäinen epäluottamus aiheuttavat kansalaisjärjestön heikentymistä.

e) Tansanian kansalaisjärjestö-sektorilla kaikki ei ole tasaista. Sektori ei ole yhtenäinen, vaan sirpaleinen. Tiedotusverkostoa koke-muksien jakamiseksi ja vaihtamiseksi ei ole. Kansalaisjärjestöt tarvitsevat yhteistyömekanismiä, joka tekisi mahdolliseksi kokoontua (edustuksellisesti) yhteen neuvotte-lemaan alalle merkityksellisistä asi-oista. Kansalaisjärjestöjen täytyy ryhtyä pohtimaan rooliaan ja toimin-tamuotojaan, pohtia arvoja joista ne voivat olla yhtä mieltä ja tutkia mahdollisuutta muodostaa niistä kansalaisjärjestön eettiset periaat-teet. Kansalaisjärjestöjen täytyy keskustella kyvyistään ja niiden vah-vistamisesta. Niiden täytyy etsiä yhteistyötapoja itsensä ja muiden osallisten kanssa. Niiden täytyy ottaa osaa ja vaikuttaa osaltaan periaatteisiinsa ja meneillään *legal framework* - prosessiin. Kansalais-järjestöjen täytyy osallistua ja vaikuttaa niitä koskevaan toiminta-ohjelmaan ja käynnissä olevaan lainuudistukseen. Kansalaisjärjes-töillä on toimintaohjelma, joka aut-taa niitä itseään muuttamaan, kun ne astuvat 2000-luvulle. Kun katto-järjestöillä ja eri sektoriverkostoilla

on omat jäsenjärjestönsä kannatus-pohjanaan, niiden on syytä tutkia mahdollisuutta olla johtavassa ase-massa.

f) **Kansalaisjärjestöjen määrän kasvaminen** Tansaniassa on vaike-uttanut hallituksen (erityisesti liitto-valtion hallituksen) ja kansalais-järjestöjen itsensäkin mahdollisuutta saada selvää kuvaa taloudellisiin ohjelmiin sitoutumisen tasosta ja rekisteröityneiden kansalaisjärjestö-jen toimintatyyppistä koska ne ovat yksityisiä, vapaaehtoisia ja itsenäisiä järjestöjä. Tällä hetkellä kansalais-järjestöillä itsellään ei ole olemassa mitään järjestelmää, joka tuottaisi tarpeellisen tiedon hankkeista ja toi-minnasta ja välittäisi tiedon kan-salaisjärjestöille ja hallitukselle. Tällainen tieto voisi sisältää mm. kansalaisjärjestöt, joilla on ohjelmia eri aloilla, järjestön hallitsemien rahavarojen suuruus, maantieteel-linen kattavuus, voimavarat, vaka-varaisuus, pysyvyys ja avoimuus. Kaikki kansalaisjärjestöt eivät tiedä mitä muut kansalaisjärjestöt ovat tekemässä. Ehkä ei ole oikein olettaa, että monetkaan kansalais-järjestöt eivät pitäisi muutoksista, jotka tekevät ne vastuullisiksi.

Morogorossa asiat ovat vieläkin huonommin, koska suurimmalla osalla kansalaisjärjestöjä ei ole toi-mistoja hankkeidensa hoitamiseen. Rahavaroja ei ole tarpeeksi, mistä seuraa että kansalaisjärjestöistä tulee kerjäläisiä. Muutamat kansalaisjär-jestöt eivät pysty edes maksamaan jäsenmaksujaan.

(suom. EP)

Susana Chekani oli vielä Moro-goro-seminaarin aikaan Morogo-ron läänintuomarin sihteerin, jolloin hän myös toimi NGO-koordinaattorina. Syyskuun puoli-välissä 1998 hänet ylennettiin Kibahan läänin hallintosihteeriksi. Morogoron uusi DC, District Commisioner, rouva **Hawa Ngu-lume** ymmärsi kuitenkin sekä UNGO:n että Uhusianon harmin siirron johdosta. Muutaman viikon kuluttua hän ilmoitti, että Mama Chekani saa siirron takaisin Morogoroon, mutta ajankohtaa hän ei vielä osannut sanoa.

Ohjelmanmuutos: Transparency International

Morogoro-seminaari alkoi mielisillä ohjelmanmuutoksella. Nytemmin Namibiaan suurlähettilääksi siirtynyt **Kari Karanko** otti aivan seminaarin alla yhteyttä järjestäjiin, ja kertoi että hänellä on vieraanaan henkilö, joka saattaisi kiinnostaa Uhusianon jäseniä. Hän oli puheenjohtaja **Peter Eigen**, joka kertoi Transparency International -järjestöstä.

Transparency International ('kansainvälinen läpinäkyvyys?') on viisi vuotta sitten perustettu järjestö, joka pyrkii poistamaan lahjusten käytön kansainvälisessä kaupankäynnissä. Peter Eigen erosi Maailmanpankista, koska hän siellä työskennellessään ei saanut puuttua tähän maailmanlaajuiseen ongelmaan. Perustamansa organisaation kautta hän voi vaikuttaa eri maiden hallituksiin siten, että ne laativat lakeja ja toimintalinjauksia, joilla lahjontaa voidaan vastustaa. On huomattava, että kyse ei ole pelkäs-tään lahjusten vastaanottamisesta: monen maan, mm. Saksan, lain-säädäntö sallii lahjusten antamisen.

Herieth Othinie Söderqvist

SIDO JA NAISTEN KEHITYS TANSANIASSA

Pienyritysten kehitysjärjestö SIDO (Small Industries Development Organization) on perustettu vuonna 1973. Kansallisella tasolla se suunnittelee, koordinoi tukitoimia ja tarjoaa teknistä, taloudellista ja hallinnollista apua sekä jo olemassa oleville että suunnitteilla oleville pienyrityksille. SIDO:n verkostoon kuuluu 20 aluetoimistoa. Morogoron aluetoimistossa työskentelee kuusi henkilöä: aluejohtaja, talouspäällikkö, kirjanpitäjä, kassanhoitaja, sihteeri ja kuljettaja.

Järjestön ohjelma tukee seuraavantilaisia pienimuotoisia yrityksiä:

- käsityöhön perustuvia yksiköjä, kuten savenvaalu ja keramiikka, puunkäsittely, kudonta, taonta, kuidunkäsittely, koristeveisto jne.
- pien- ja mikroyrityksiä, kuten maissimyllyt, ompelimoit, tiilenteko, öljymyllyt, tarvikkeenvalmistus, korjaamot, puusepänverstaat jne.

SIDO:n toiminta

SIDO antaa konsultointi- ja koulutusapua niin teknisissä, taloudellisissa ja hallinnollisissa kysymyksissä, kuin myös markkinoinnissa, tuotannossa ja laadunvalvonnassa.

SIDO tekee markkinatutkimuksia suunnitteilla oleville tuotteille, tukee pienyritysten osallistumista kansallisille ja kansainvälisille messuille sekä kehittää markkinointikanavia ulkomaiden markkinoille.

Välinetuki käsittää kasvien ja koneiden, tarvittaessa myös raaka-aineiden valinnan ja hankinnan. Tärkeä toimintamuoto on osamaksu. Koneiden, välineiden ja työkalujen hankintaa tuetaan pääasiassa kolmen ohjelman kautta.

Kaupunkien osamaksuohjelma UHP on tarkoitettu hankkeille, joissa koneiden arvo on yli 3,5 miljoonaa Tansanian shillinkiä, *maaseudun ohjelma RHP* enintään 3,5 miljoonaa ja *mikrohankeohjelma MHP* enintään 0,5 miljoonaa shillinkiä.

Osamaksuohjelmien ehtoihin kuuluu, että SIDO tarjoaa lainaa jonka vakuutena toimivat koneet ja välineet. Ehdot määritellään virallisissa sopimuksissa, jotka molempien osapuolten on allekirjoitettava.

Ohjelmien hyödynsajia ovat sekä ryhmät (omistajaosuuskunnat) että yksittäiset miehet ja naiset, jotka toimivat tai haluavat toimia pienimuotoisen yritystoiminnan alalla.

Tiedon siirtäminen

SIDO:lla on räätälöityjä ohjelmia, jotka on luotu mahdollisimman tehokkaan tiedon ja taidon siirtämiseen ja pienimuotoisen yritystoiminnan edistämiseen Tansaniassa. Ohjelmia ovat mm. Sister Industry (sisaryritys), Sister-Daughter (sisar-tytär) ja Triangular Cooperation (kolmikantayhteistoiminta).

Sisaryritysohjelman tavoitteena on sovittaa yhteen paikallinen yrittäjä ja kehittyneet sisaryritys Ruotsissa ja näin siirtää teknistä tietoa pienyrityssektorille. Ohjelman avulla on tuettu yrityksiä, jotka tuottavat mm. sähkömoottoreita, lampunvarjostimia ja muita valaisintarvikkeita, erilaisia niittejä, käsityökaluja, saksia ym.

Itsenäistämishojelman puitteissa tuetaan tarvitsevia ryhmiä hankkimalla työvälineitä. Näitä jaetaan mieluummin vammaisille kuin terveille, naisille mieluummin kuin miehille ja ryhmille mieluummin kuin yksittäisille ihmisille. Tämä ohjelma on auttanut useita maaseudun käsityöläisiä, erityisesti seppiä.

Käsityöläisten koulutus ja tukeminen

SIDO on osallistunut käsityöläisten messujen tukemiseen, tähdentäen erityisesti maaseudun luonnonvarojen ja ympäristön huomioon ottamista. Koulutusta on mm. annettu nahka-, savi- ja puutyössä, kudonnassa, ompelussa ja taonnassa.

Sisaltuotteet, hedelmien säilöntä ja öljynpuristus eri kasveista ja pähkinöistä kuuluvat myös koulutusaiheiden piiriin.

Muita tuettuja tuotantomuotoja ovat mm. sisalkuitua sisältävät sementtiset kattolaatat, mehiläishoito ja vahan ja hunajan pakkaus, kylän polttouunit, metaanikaasun tuottaminen käyttäen lehmänlantaa ja muita maatalousjätteitä, tuulivoima, maataloustuotteiden kuivien kuorien, kuten kookospähkinöiden, hyödyntäminen tarvikkeiksi ja koristeiksi sekä minimeijeritoiminta, jossa tuore lehmänmaito jalostetaan erilaaisiksi maitotuotteiksi.

Naisyrittäjiä tuetaan maaseutuohjelman avulla

Lähtökohtana naisten avainasema maan taloudellisessa ja sosiaalisessa muutostyössä käynnistettiin kymmenen vuotta sitten erityinen naisohjelma, jossa naisyrittäjät saavat erityiskohtelun. Tämä on mahdollista erityisen rahaston turvin, jonka varat SIDO on tarkoitukseen korvausmerkinnyt. Tähän mennessä noin 250 yritystä on valtakunnallisesti saanut tukea ohjelmasta.

Tarkoituksena oli vahvistaa naisia taloudellisesti. Mutta tällä ohjelmalla ei ollut mitään vaikutusta niihin vähätuloisiin naisiin, joilla oli puutteelliset käytännön taidot, yritystietoisuus ja tietomäärä.

Tämän seurauksena SIDO käynnisti vuonna 1990 hankkeen, jonka pää-tavoitteena oli tukea naisten elintarvikealan yritystoimintaa antamalla heille tarvittava koulutus, jonka turvin he voivat käynnistää ja johtaa alan mikro- tai pienyrityksiä. Tämä hanke on saanut tukea Itävallan valtiolta, sen hallinnosta vastaa UNIDO, joka myös hoitaa toteutuksen yhteistyössä SIDO:n kanssa vuodesta 1993 lähtien. Tämä hanke kattaa kuusi aluetta, jotka ovat Dar es Salaam, Tanga, Arusha, Iringa, Kilimanjaro ja Morogoro.

Tähän ohjelmaan, pääasiassa koulutukseen, Itävallan hallitus on myöntänyt 700.000 dollaria. UNIDO/SIDO-hankkeen ensimmäisen vaiheen onnistuneen toteutuksen seurauksena ihmisten, erityisesti naisten keskuudessa kasvoi tietoisuus siitä, että ruoanjalostuksen avulla oli mahdollista saavuttaa taloudellista voimaa. Koulutukseen halukkaiden määrä nousi sekä kohdealueilla että hankkeen ulkopuolisilla alueilla.

Sen vuoksi SIDO lähestyi Tanskan hallitusta sen Dar es Salaamin lähetystön kautta ja pyysi taloudellista tukea hankkeen laajentamiseen muillekin alueille. Tanskan hallitus vastasi myöntävästi, ja antoi tukena 98.000 dollaria käytettäväksi naisten koulutukseen kuudella muulla alueella, eli Mwanzan, Kageran, Kigoman, Shinyangan, Dodoman ja Mbeyan alueilla.

Tähän päivään mennessä 1066 naista on osallistunut elintarvikealan koulutukseen, osa heistä pitkille, toiset lyhyille kursseille.

Morogoron alueella on koulutettu 75 naisyrittäjää, näistä 25 pitkillä ja 50 lyhyillä kursseilla.

Talouden muutokset vaikuttavat myös SIDO:n toimintaan

Valtiollisten järjestöjen edellytetään nyt olevan taloudellisesti omavaraisia ellei suorastaan yksityistettyjä. Tämä strategia edellyttää että sisäisten rahoituslähteiden lisäksi pyritään entistä tehokkaammin saamaan ulkoista rahoitusapua.

Viime vuosina on ulkomaisten rahoittajien kehitysmaihin, mm. Tansaniaan, suuntautuneessa tuessa tapahtunut jyrkkä lasku. Näiden kehitysmaiden talouden heikko kehitys sekä Itä-Euroopan ja Etelä-Afrikan poliittinen kehitys on vaikuttanut epäedullisesti siihen suhtautumiseen, joka tukijamailla oli joidenkin kehitysmaiden taloudelliseen tukemiseen.

SIDO:n kehitysohjelma on saanut taloudellista tukea alusta lähtien, mutta vuodesta 1992/93 lähtien tässä tuessa on tapahtunut jyrkkä lasku, etenkin mitä tulee sen perinteiseen pääasialliseen tukijaan, Ruotsiin.

Vuonna 1990/91 tuki oli 32 miljoonaa Ruotsin kruunua, 1992/93 10 miljoonaa, 1993/94 tukea ei tullut lainkaan ja vuonna 1994/95 se oli miljoona kruunua.

Hallituksen ja tukijoiden vähentynyt taloudellinen tuki on vaikuttanut voimakkaasti SIDO:n tarjoaman palvelun määrään ja laatuun. Osmaksuohjelmat ovat viime aikoina olleet ennemminkin kampanjoita kuin uusien koneiden ja työkalujen toimittamista. Tämä on johtanut joidenkin yritysten kaatumiseen, ja useat muut pysyvät hädin tuskin pystyssä.

Uusia osallisia pk-yritysten tukemiseen

Talouden vapauttaminen on synnyttänyt lukuisia hallituksesta riippumattomia järjestöjä, jotka tuottavat palveluja pienille ja keskisuurille yrityksille. Näistä suuri osa on vähemmän byrokraattisia, siis tehokkaita. Ne ovat kaupallisesti suuntautuneita, pyrkivät itsenäiseen asemaan ja asianomaisten ohjelmien vakauteen. Esimerkkejä näistä järjestöistä ovat Plan International, Danish Volunteer Organization, Pride Tanzania, Swiss Contact Tanzania, Tanzania Presidential Fund, Morogoro Women Trust Fund ja muut vastaavat järjestöt.

Erityisesti **Morogoro Women Trust Fund** (MWTF, Morogoron naisten tukirahasto) pyrkii laajentamaan ruoankäsittelyä, jonka koulutuksen SIDO aloitti Morogoron alueella. Hankeen laajennusajatus syntyi MWTF:n keskuudessa kun koulutuksen tarve oli huipussaan. Tiedusteluja ovat tehneet myös sellaiset naiset, jotka eivät kuuluneet UNIDO / SIDO:n ohjelman piiriin. Sitä paitsi MWTF haluaa varmistaa ruoankäsittelyohjelman jatkumisen myös virallisen taloustuen loppumisen jälkeen.

MWTF:n toiminnan kohteita ovat erityisesti

- jakelun ja markkinoinnin avustaminen
- tuotanto, varastointi ja pakkausmateriaalit

- tarpeellisten välineiden ja laitteiden valinta
- hallinto-, neuvonta- ja konsulttipalvelut
- yhteiset tuotanto- ja myyntitilat
- luotto- ja säästöohjelmien luominen / rahoituksen hoitaminen
- ravintonäkökohtien huomioon ottaminen

Mikä on Morogoron naisten tukirahasto

MWTF on kansalaisjärjestö, joka perustettiin ja rekisteröitiin vuonna 1995 sisäasiainministeriön alaisuuteen, ja jonka kotipaikka on Morogoron alue. MWTF:ssa on 30 jäsentä, jotka on jaettu kahteen jäsenryhmään: perustajajäseniin ja ryhmäjäseniin.

MWTF:n välitön tavoite on lisätä naisten osallistumista mikro- ja pienyrityksiin ja siten kasvattaa yritystaitoa ja lisätä paikallisten tuotteiden arvoa, parantaa ravitsemuksen tilaa, luoda työllisyyttä ja kasvattaa tuloja. MWTF pyrkii lisäämään naisyrittäjien taitoja, joilla he voivat käynnistää ja ylläpitää elintarvikealan mikro- tai pienyrityksiä.

Toivomme että suomalaiset kansalaisjärjestöt tukevat MWTF:a sen pyrkimyksissä auttaa naisia saamaan tarvittavia tietoja nostaakseen itsensä köyhyydestä taloudelliseen hyvinvointiin.

Naisten taloudellinen voimistaminen vahvistaa myös kotitalouksia, ja tämä muodostaa muun voimistamisen perustan.

(suom. BV)

UNGO

seuloo hyvät akanoista

Viime keväänä perustettiin Morogoroon kattojärjestö paikallisten kansalaisjärjestöjen yhteistyöelimeksi. Kattojärjestö sai nimekseen Morogoro United NGO:s (Morogoron yhdistyneet kansalaisjärjestöt), lyhennettynä UNGO. Tämä suahilinkielen sanaa merkitsee sihtiä eli seulaa. Kuten järjestön sihteeri FELISTAS KALOMO asian selitti, UNGO:n tarkoituksena on karsia hyvät akanoista, eli hyväksyä jäseneksi vain sellaisia yhdistyksiä, jotka toimivat tosissaan eivätkä ole vain raha-anomuksia rustaavia salkkujärjestöjä.

UNGO:on oli syksyllä liittynyt nelisenkymmentä yhdistystä. Kattojärjestöä johtaa viisijäseninen hallitus. Puheenjohtajana toimii Mrs **Eddie Wilson** (Morogoro Women Development Association), sihteerinä Felistas Kalomo (Tanzania Home Economics Association), rahastonhoitajana **Heriel Kitururu** (Kepa) sekä jäseninä **Dr S. Sarwat** (Surude) ja **Christine N. Mwanukuzi** (Swiss-contact Tanzania).

Uhusianon puheenjohtajan vieraillessa marraskuussa Morogorossa, Uhusianon ja UNGO:n välisestä yhteistyöstä neuvoteltiin alustava sopimus, joka lähetetään Uhusianon jäsenjärjestöille lausunnolla. Sopimuksen hyväksyminen jää vuoden alussa aloittavalle uudelle hallitukselle.

UNGO:n tarkoitusperät on muotoiltu perustamisasiakirjassa seuraavasti:

1. UNGO on Morogorossa toimivien kansalaisjärjestöjen kattojärjestö, jonka tarkoituksena on
2. luoda ja vahvistaa Morogoron kansalaisjärjestöissä yhteistyön henkeä ja yhteiskunnallista kiinnostusta, jotta jokainen jäsenjärjestö löytää valtatie oppimiseen.
3. auttaa kehittämään periaatteita ja ohjelmia, jotka edistävät kansalaisjärjestön ideaa.

4. luoda yhteiskunnallinen foorumi ja kunnolliset olosuhteet Morogoron kansalaisjärjestöille jakaa tietoa, osaamiskokemuksia ja käytännöllisiä taitoja.
5. helpottaa ja koordinoi kansalaisjärjestöjen toimintaa Morogorossa
6. hallituksen/hallitusten, laitosten tai koti- ja ulkomaalaisten lahjoittajien kanssa hankkia varoja ja saada apua, tukea, lainoja ja muuntuyppistä avustusta yhdistykselle tai yksittäiselle UNGO:n jäsenelle
7. olla tukielin, joka tiedottaa, puolustaa ja antaa neuvoja ja joka toimii yhteistyössä yksittäisen kansalaisjärjestön ja paikallisviranomaisten kanssa sosio-ekonomisten toimien kehittämiseksi
8. auttaa yksittäistä kansalaisjärjestöä kestävään omillaan toimeen tulemiseen
9. helpottaa tutkimustyön, seminaarien, työpajojen, pienten myyntitapahtumien ja muiden ryhmätyömuotojen järjestämistä, joiden tarkoituksena on edistää kansalaisjärjestön toimintaa

10. luoda yleistä tietoisuutta kansalaisjärjestötoiminnasta, niiden osuudesta ja rajoituksista yhteiskunnan sosio-ekonomisessa kehityksessä.
11. toimia yhdessä ja verkottua Morogorossa ja Morogoron ulkopuolella sellaisten laitosten ja organisaatioiden kanssa, joilla on samat päämäärät
12. olla kansalaisjärjestöfoorumi joka pitää yhteyttä maan hallitukseen jäsentensä puolesta samalla kun se ajaa kansalaisjärjestön itsenäisyyttä ja muistuttaa kansalaisjärjestöä hallituksen osuudesta kansalaisjärjestön päivittäisissä toiminnaissa
13. muotoilla kansalaisjärjestöjen ammattieettiset vähimmäisnormit ja menettelytavat UNGO:n jäsenten noudatettavaksi
14. määritellä ja toteuttaa muita toimintamuotoja, jotka auttavat yhdistystä saavuttamaan asetetut päämäärät ja tavoitteet.

Marraskuussa neuvoteltiin yhteistyösopimuksesta UNGO:n ja Uhusianon välillä. Sopimusluonnos on lähetetty Uhusianon jäsenjärjestöille lausunnolle.

UNGO:n sihteerinä toimii Felistas Kalomo, joka työksensä on roomalaiskatolisen seurakunnan ruokaprojektin koordinaattori. Hän on myös Tansanian Kotitalousjärjestön TAHEA:n Morogoron osaston puheenjohtaja. Kuvassa Felistas Kalomo valvoo kun piispa Mkuda allekirjoittaa papereita. Mukana myös toimistos sihteeri Pangani.

HAVAINTOJA JA HOKSAUKSIA

A-Ö

osa 1

Mahatma Gandhilta kysyttiin kerran mitä mieltä hän oli länsimaisesta sivistyksestä. "Sehän olisi hyvä ajatus", hän vastasi ...

Me suomalaiset olemme joskus herättäneet Tansaniassa hämmästyksiä, hämmennystä ja jopa pahennusta käytökselämme. Usein tämä johtuu silloisista tietämättömyydestä. Alle olen koonnut omia havaintoja ja kokeneempien kertomuksia, joista voi olla hyötyä matkalla. Jotta otsikko – A:sta Ö:hön – pitäisi paikkansa, toivomme että jaat kokemuksiisi ja täydennät listaa!

Daladala

Paikallisliikenne Tansaniassa on edullista, 150–200 shillinkiä matkan pituudesta riippuen. Samaan hintaan saa mielenkiintoisen elämyksen. Kun pikkubussi – joskus kohtalaisen uutta vuosimallia, useimmiten ei – on meikäläisen mittapuun mukaan täynnä, siihen mahtuu vielä 10–15 ihmistä lisää. Jos kuski ja rahastaja huo- maavat että itse et tiedä missä jäädä pois, bussi voi yhtäkkiä muuttua taksiksi ja hinta on kymmenkertainen. Halpaa silti ...

Erilaisuus

Erilaisuus on opittava sietämään niin Suomessa kuin ulkomaillakin. On vain hyväksyttävä se tosiasia, että maailmassa on 4.995 miljoona ulkomaalaista ja vain 5 miljoonaa suomalaista. Tansaniassa sinä olet kummajainen koska olet niin valkoinen – ellet sitten possunpunainen ... Pienet lapset pelästyvät usein meikäläisiä. Erään selityksen mukaan lapset luulevat ettei meillä ole ihoa ollenkaan.

Hautaustoimisto

Tuntematon käsite. Mm. sovitut tapaamiset saattavat lykkääntyä hamaan tulevaisuuteen, koska kuolemantapauksissa lasten/sisarusten/muiden sukulaisten on huolehdittava kaikista järjestelyistä. Usein tämä edellyttää matkaa kotiseudulle, joka saattaa olla toisella puolella maata.

Koskettelu

Tansania on hyvin sovinnainen maa. Vaika tansanialaiset kättelevät yhtä paljon kuin saksalaiset tai ranskalaiset, ei ole soveliaasta että mies ja nainen osoittavat helliä tunteitaan julkisesti.

Kunnioitus

Tansaniassa on vanhat arvot kunniasa. Vanhempia kunnioitetaan, ei vain omia vanhempia, vaan kaikkia ikäihmisiä, koska heillä on niin paljon enemmän elämäkokemusta kuin nuorilla klopeilla.

Kokeilepa tervehtiä "Shikamoo" kun tapaat vanhempia. Sinuun suhtaudutaan iloisen hämmästyneesti, voi melkein kuulla ajatuksen: 'kas, siinäpä harvinainen mzungu, on saanut tapakasvatusta kotonaan.'

Kuuma

Suurin osa vuodesta lämpötila Tansaniassa on kuuma. Matkatoverille säästä kommentoidessa kannattaa kuitenkin valita jokin muu sana, sillä 'kuuma' merkitsee suahiliksi sitä suomenkielen v-alkuista viisikirjaimista sanaa ...

Lompakko

Maassa, jossa paikalliset naiset piilottavat daladala-rahansa kangankulmaan, ihminen joka omistaa lompakon on rikas. Jos siis esimerkiksi pääkaupungissa haluat välttyä ryöväykseltä, älä esittele kukkaroasi. Kehitä itsellesi sopiva rahakätkö, josta shillingit on helppo ottaa esiin näyttämättä koko nippuasi.

Moskiittomyrky

Loppuiko ohvi? Ei hätää, Morogorostakin saa hyttysmyrkyä, malawilaista malarianestovaseliinia: Mosquito Repellent. Suositellaan käytettäväksi "because prevention is better than cure" – esto on parempi kuin hoito.

Suihku ja vaatteiden vaihto ennen illan ateriaa on turha perinne? Järkeä

siinä kuitenkin on, koska moskiitot ovat paljon kärkkäämpinä jos iho on päivän jälkeen hikinen! Siis suihkuun, pitkät vaatteet ja vaseliinia päälle ja syömään.

Kangasnenäliina

Ihmettelin aluksi miksi kaduilla myydään muun muassa nenäliinoja. Kun sitten turhaan yritin saada muistiinpanoja hikisen käden suttaamalle paperille keksin, että kynän jälki tarttuu paremmin jos kämmenen alla on nenäliina. Niin kauan kun se on kuiva ...

Pukeutuminen

Morogorossa pätee sovinnaisen kaupunkipukeutumisen säännöt, eli ranta- ja urheiluasu kuuluvat (>) turistirannoille.

Naisilla on tapana käyttää olkapäät peittävää puseroa ja pitkää hametta tai lyhythihaista mekkoa. Miehillä on pitkät housut. Jos shortseja käytetään, niiden on oltava polvipituiset, sillä reidet ovat siellä kauhistus! Miehilläkin! Sitä paitsi shortsit on likaisen työn tai pikkupoikien asu.

Riisi

Riisiä kannattaa syödä varovaisesti. Riisi kuivatetaan maassa, jolloin siihen saattaa joutua kiviä, jotka voivat aiheuttaa hammaslääkärille töitä. Ne työt voidaan säästää kotimaahan ...

Suomi-tieto

Jokainen suomalainen on ulkomailla maansa edustaja, sanotaan. Hanki siis etukäteen vaikka Matkailun edistämiskeskuksen kirjanen Facts about Finland, jossa on tuoreita tietoja kotomaasta, niin ei mene sormi suuhun kun Suomesta kysytään.

Turistirannat

Bahari Beach on jo monelle tuttu luksushotelli, jossa voi viettää ihanaa rantalomaa Intian valtameren rannalla palmujen alla. Dar es Salaamin lähellä on myös mahdollisuus mennä

veneellä Mbudya-saareen, jossa turistit käyvät, eli siellä voi olla ”kuin etelässä”. Ihmisten ilmoilla ei sovi käyttäytyä niinkuin Välimeren turistipaikoissa.

Uskonto

Viralliset tiedot kertovat, että tansanialaisista noin kolmasosa on kristittyjä (anglikaaneja, katolisia, helluntailaisia, luterilaisia jne), kolmasosa muslimeja ja kolmasosa muita (animisteja eli perinneuskoisia, tai ateisteja). Usko ja uskonnollisuus on luonteva osa arkipäivää, ja toisten vakaumuksen huomioon ottaminen ja suvaitsevaisuus on ihailtavan suuri.

Valokuvaus

Jos haluaa kuvata ihmisiä, hyviin tapoihin tietenkin kuuluu ensin pyytää lupa. Usein sen saa vaivatta, varsinkin jos ottaa kuvattavan osoitteen ja lupaa lähettää kuvan hänelle. Jos haluaa kuvata taloja, kannattaa ensin varmistaa etteivät ne ole julkisia rakennuksia. Niitä ei saa kuvata. Tushikamane-keskuksen lähellä on vankila, jonka kieltotaulut ilmoittavat tämän sekä suahiliksi että englanniksi. Vaikka esimerkiksi poliisilaitoksen lähellä olisi hyvinkin kuvauksellisia kohteita, ne täytyy jättää kokoelmaan ”valokuvat joita en ottanut”.

Valuutta

Suomessa kannattaa vaihtaa markkansa sellaiseen valuuttaan, joka tunnetaan Tansaniankin valuutanvaihtokonttoreissa. Saksan markka ja Iso-Britannian punta ovat aina varma valinta kurssivaihteluja ajatellen, mutta dollari on ehdottomasti kätevin. Dollari toimii maksuvälineenä jopa Morogorossa, ainakin ”inkkarikaupoissa”. Valuuttaa voi vaihtaa pankeissa, hitaasti ja huolellisesti. Dar es Salaamissa on myös paljon vaihtokonttoreita, jotka vaihtavat rahaa nopeasti ja kohtalaiseen kurssiin. Alle 10 dollarin seteleissä on huonompi vaihtokurssi.

Lääkäri Björn Falck

Nordic Clinic, Dar es Salaam

Malarian hoitosuositukset Tansaniassa

1. Cotexin (suositellaan sekä lievissä että keskivakavissa tapauksissa)

Aikuisten annostus: 60 mg tabletti; 2 tablettia ensimmäisenä päivänä, seuraavan kuuden päivän aikana 1 tabletti päivässä.

Kokonaishoito 7 päivää (8 tablettia)

2. Fansidar (suositellaan vain lievissä tapauksissa)

Lasten annostus:	1 kk – 4 v.	5–8 v.	9–12 v.
Fansidar-tabletin kerta-annos	1/2	1	2
Aikuisten annostus:	< 90 kg		
Fansidar-tabletin kerta-annos	3		

3. Lariam (suositellaan keskivakavissa tapauksissa; ei mahdollinen jos Lariamia on otettu ennaltaehkäisyyn)

	lapset < 45 kg/ aik.	45–70 kg/ yli 70 kg
ens. annos	1 tabl./12 painokg	3 tabl.
6–8 tunnin kuluttua	-	2 tabl.
6–8 tunnin kuluttua	-	1 tabl.

4. Kiniini (ensimmäinen valinta vakavissa tapauksissa)

aloitusannos 20 mg/painokilo;
tulisi antaa intravenöösinä sairaalassa
jatkolääkitys 10 mg/painokilo
joka 8. tunti 7–10 päivän aikana.

Voidaan antaa suun kautta kun potilaan kunto sen sallii.

Huomautuksia:

- Pyri aina hakemaan hoitoa jos sinulla on kuume tai jos epäilet malariala
- Jos olet sisä-/ylämaassa etkä voi hakea hoitoa, sinun tulisi pyrkiä saamaan verensiirto ennen hoidon aloittamista.
- Fansidaria ei ehdottomasti saa käyttää sulfa-allergisille potilaille. Sitä tulee myös välttää raskauden 3 viimeisen kuukauden aikana ja alle 1 kk:n ikäisten lasten hoidossa.
- Kiniini on aina tehokasta, mutta koska se aina aiheuttaa sivuvaikutuksia, sitä tulisi käyttää vain lääkintöhenkilökunnan valvonnassa.

toukokuu 1998

Vieras

Vieras ei Tansaniassa ole outo tai uhkaava niin kuin meillä usein. Sananlaskun mukaan ”Vieras on ystävä jota emme vielä tunne”. Tämä on mukava asenne, ainakin kun itse on vieras.

Tätä tansanialaiset ovat noudattaneet silloinkin kuin Etelä-Afrikasta, Mosambikista, Ruandasta, Burundista on tulvinut muutamia satoja tuhansia pakolaisia. Köyhä antaa vähästään ...

Yksinäisyys

Yksinäisyys ei koskaan voi olla ongelma Tansaniassa niinkuin se on Suomessa. Sitä ei ole. Myös yksityisyys on harvinaista herkkua.

Örinä

Örinää ei kestä kukaan edes täällä kotimaassa, mutta Tansaniassa juopottelevat suomalaiset herättävät pahennusta jo paljon ennen örinä-vaihtakin. ”Hillihte ittes!”, sano pohojalaasakka.

JATKA luetteloa!

Lähetä omia havaintojasi ja kokemuksiasi osoitteella
Uhusiano-tiedote, c/o Valtonen,
Eerikinkatu 20 C 56,
20100 Turku tai sähköposti
berit.valtonen@pp.inet.fi

Kepan syyskokous

Kepan syyskokouksessa 27. marraskuuta oli tärkeimpinä käsiteltävinä asioina toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 1999. Niistä ei kuitenkaan voitu tehdä päätöksiä, koska UM:n kehitysyhteistyöosasto ei vielä ole käsitellyt kansalaisjärjestöjen hanketukianomuksia. Päätökset ovat odotettavissa ehkä vasta helmikuussa. Kepan syyskokouksen jatkokokous pidetään myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana.

Kokouksen kiinnostavin asia oli tietenkin henkilövalinnat. Puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti uudelleen **Tapani Ruokanen**, varapuheenjohtajiksi **Pirkko Rytkönen** ja **Riitta Työläjärvi**. Hallitukseen valittiin pitkäkhön keskustelun jälkeen vaalivaliokunnan ehdotuksen mukaisesti 12 varsinaista jäsentä ja 12 varajäsentä. Uhusianon edustajana aloittaa uutena varajäsenenä **Heli Pimenoff**.

Uhusianolla oli ensimmäistä kertaa edustaja syyskokouksessa. Etukäteen vaikutti mielenkiintoiselta se, että asioista todella oli tarkoitus keskustella. Kokousedustajat jaettiin neljään eri valiokuntaan, jotka käsitelivät kukin omaa osaansa toimintasuunnitelma- ja talousarvioehdotuksista. Valiokunnassa oli mahdollisuus kysyä, kommentoida, keskustella ja tehdä muutosehdotuksia. Se oli hyvä. Käänteisesti se sitten merkitsi sitä, että jos kysymyksiä, kommentteja tai muutosehdotuksia oli jonkin muun valiokunnan käsittelemiin osa-alueisiin, nämä oli jätettävä yleiskeskusteluun tai oltava hiljaa, sillä jo nyt kokous uhkasi venyä yli normaalityöpäivän.

Kokouksessa käsiteltiin myös sääntömuutosesitys. Koko-ustekniikka on useimmilla ihmisillä vähän hakusessa, mutta menihän se näinkin, kustakin muutettavasta pykälästä erikseen koeäänestettäessä ...

BV

Lukeminen kannattaa aina – hyviä julkaisuja maksutta

Oletteko huomanneet, että hyviä lehtiä ja muitakin julkaisuja on tarjolla jopa maksutta? KEPA julkaisee Kumppani-lehteä ja Kepa-utiskirjettä, KYO puolestaan Kehitys-lehteä ja Kehitys-uutisia. Molemmilla on lisäksi lukuisia muita mielenkiintoisia ja hyödyllisiä julkaisuja.

Niitä voi tilata ihan vapaasti:

Kepa, Eerikinkatu 11 C, 00100 Helsinki / www.kepa.fi (HUOM! Kepan järjestöyksikkö ja nuorisonvaihto ovat muuttaneet, **uusi osoite** on Sörnäsiten rantatie 25, 3. krs, 00500 Helsinki, puh. 09-726 1733, faksi 09-726 1378. Kenttäyksikkö, talous- ja hallintoyksikkö, tiedotusyksikkö ja kirjasto ovat toistaiseksi vielä Eerikinkadulla.)
UM/Kyo, Katajanokanlaituri 3, 00160 Helsinki, puh. 09-1341 6370, faksi 09-1341 6375 / kyo-31@formin.fi

*

PS. Kehitys-uutisissa 10/98 oli mm. Outi Einola-Headin artikkeli Teatteria ja terveyskasvatusta, jossa esiteltiin David Kitururun yhteisöteatterityötä.

*

Joulukuun Kepa-utiskirjeessä oli Leo Söderqvistin **kenttäpostia** Tansaniasta, mm. kirjoitus syyskuussa pidetystä Log Frame -hankesuunnitteluseminaarista.

Tansanian juhlapyhät ja koulujen lukuvuosi 1999

Erityisiä pyhäpäiviä Tansaniassa ovat **12. tammikuuta** (Sansibarin vallankumouspäivä), **5. helmikuuta** (CCM:n puoluepäivä), **26. huhtikuuta** (Tanganjikan ja Sansibarin liiton päivä, josta nimi Tansania), **7. heinäkuuta** (Saba Saba, maanviljelijöiden ja työläisten juhla ja suuret messut Dar es Salaamissa) sekä **9. joulukuuta**, itsenäisyyspäivä.

Koulujen lukuvuosi on jaettu kahteen lukukauteen, joiden puolivälissä on viikon lyhyt loma.

Lukukausi I (94 koulupäivää)

alkaa 11.01. (loma 19.03.–29.03.) ja päättyy 04.06.

Lukukausi II (99 koulupäivää)

alkaa 12.07. (loma 17.09.–26.09.) ja päättyy 03.12.

Kenttäpostia

Morogoron seminaari tutustutti projektien suunnitteluun

Syyskuussa Kepa järjesti yhdessä Uhusiano ry:n kanssa ensimmäisen seminaarinsa Tansaniassa. Seminaarin pitopaikkana oli Wamo Instituutti Morogoron kaupungissa, ja tavoitteena oli tutustuttaa paikalliset kansalaisjärjestöjen aktiivit Kepaan sekä antaa heille koulutusta projektien suunnittelussa.

Koulutus kesti kolme päivää ja osallistujia oli kolmisenkymmentä. He olivat todella aktiivisesti mukana seminaarissa.

Seminaarin ensimmäisen päivän aikana tutustuttiin Kepaan. Paikalla oli myös kehitysyhteistyösihteeri Matti Lahtinen Helsingistä.

Osallistujat tutustuttiin Kepan uusiin periaatteisiin ja heille pyrittiin antamaan käsitys Kepan uudesta roolista Suomen kehitysyhteistyössä. Matti Lahtinen, joka Kepan Suomen toimistossa vastaa myös kulttuuri-asioista, luennoi äidinkielen merkityksestä ihmisen kehityksessä.

Uhusiano ry. vahvasti mukana seminaarissa

Uhusiano puolestaan vastasi kahdesta muusta päivästä. Heli Pimenoff, Uhusianon väistävä puheenjohtaja, oli tuonut joukon Hedeicin ammattikouluttajia Suomesta perehdyttämään pai-

Kepan ensimmäisessä Tansaniassa järjestetyssä seminaarissa tutustuttiin Kepaan sekä uuteen suunnittelumenetelmään. Kuva: Matti Lahtinen.

kallisia aktivisteja uuteen suunnittelumenetelmään nimeltä "Logical Framework Approach".

Uhusianon sihteeri, Berit Valtonen, haastatteli paikallisia ihmisiä ja tutustui tansaniolaisiin perinteisiin sekä vallitseviin tapoihin. Uhusiano ry aikoo tuottaa suomalaisille tarkoitettua oppaan, jossa tutustutetaan uusia Tansanian kävijöitä maan

kulttuuriin.

Seminaaria oli myös seuramassa Kepan hallituksen jäsen Carlos Guevara, joka antoi kommenttejaan lisäväriä seminaarin sisältöön. Seminaari oli kaikin puolin onnistunut ja niinpä tämäntyyppisiä tilaisuuksia järjestetään tulevaisuudessa.

Leo Söderqvist
Kepan yhteystoimitsija
Morogoro, Tansania

KEPA UUTISKIRJE JOULUKUU 1998

YLEISTÄ

Uhusiano r.y. on suomalais-tansaniaista kehitysyhteistyötä lähinnä Morogoron alueella tekevien kansalaisjärjestöjen kattojärjestö, jonka toimintaa kehitetään ajankohtaisten tarpeiden suuntaan.

Toimintaa muiden kehitysyhteistyötä tekevien kansalaisjärjestöjen ja muiden yhteisöjen kanssa jatketaan ja tehostetaan.

Uhusianon toiminnan suunnitelmallisuutta lisätään laatimalla toimintakalenteri, johon kirjataan kokoukset, muut tapatumat ja toiminnot sekä niiden aikataulut ja vastuuhenkilöt.

HALLINTO

Uhusianon toimintaa johtaa hallitus, johon kuuluu puheenjohtaja, kahdeksan varsinaista jäsentä ja kahdeksan varajäsentä, jotka valitaan kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallituksen kokoukset ovat avoimia myös Uhusianon jäsenille.

Hallitus voi nimetä järjestön jäsenten keskuudesta työryhmiä tai valiokuntia.

PROJEKTI

1) Koulutus

Koulutustoimintaa jatketaan sekä Suomessa että Tansaniassa. Koulutuksen tavoitteena on parantaa tiedon tasoa, toiminnan ja työn laatua sekä työmotivaatiota Suomessa ja Morogoron alueella Tansaniassa.

Koulutus Suomessa

Uhusianon kahdeksas Morogoro-seminaari järjestetään elokuussa Viittakiven opistossa Hauholla.

Tansaniaan lähteville kehitysyhteistyöntekijöille järjestetään valmennuskoulutusta yhteistyössä Iisalmen Nuorison Tuki r.y:n, Viittakiven Tuki r.y:n ja Äetsän kansalaisopiston suahilinkurssin kanssa.

Uhusianon ja jäsenjärjestöjen jäsenille järjestetään mm. hankesuunnitteluun liittyvää koulutusta.

Koulutus Tansaniassa

Morogorossa järjestetään hankesuunnittelun jatkokurssi yhteistyössä Kepan, Kyon ja Hedecin kanssa.

2) Koordinointi

Tansaniassa tapahtuvassa koordinoinnissa käytetään edelleen Kepan yhteystoimitsijoiden palveluja. Suomessa tapahtuvaa koordinointia lisätään.

3) Tiedottaminen

Tiedotuslehteä julkaistaan 2-3 numeroa toimintavuoden aikana.

Julkaistaan kolmikielinen Uhusiano-esite.

TIEDOTUSHANKKEET

1) Sanakirja

Suomi-suahili-suomi -sanakirjan toimitustyö on vuoden 1998 lopussa siinä vaiheessa, että vuoden 1999 alussa voidaan aloittaa suahilinkielisten sanojen suomenkielisten vastineiden määrittäminen. Marjukka Päsari ja Riikka Halme tekevät toimitustyötä Helsingin yliopiston Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurin laitoksen tiloissa Uhusianon tietokoneella.

2) Morogoro-kirja 1999

Kyon tiedotusmäärärahoja on anottu myös vuonna 1990 julkaistun Morogoro-kirjan uudistetun laitoksen julkaisemista varten.

JÄSENASIAT

Jäsenhankintaa jatketaan, tavoitteena mm. uusien järjestöjen ja oppilaitosten saaminen mukaan Uhusianon toimintaan.

Kevät- ja syyskokouksen lisäksi järjestetään jäsenille tarkoitettu kesätahtuma, jos kiinnostusta asiaan ilmenee.

TIEDOTUSTOIMINTA

Tehostetaan sisäistä tiedottamista lisäämällä jäsenkirjeiden ja järjestötiedotteiden määrää. Lisätään ulospäin suuntautuvaa tiedottamista Uhusianon ja sen jäsenjärjestöjen toiminnasta toimittamalla tekstejä tiedotusvälineille. Tehdään www-kotisivut.

TALOUS

Uhusianon varsinainen toiminta perustuu jäsenmaksutuloihin. Toimintansa tukemiseksi järjestö voi anoa avustuksia ja ottaa vastaan lahjoituksia.

Vuodelle 1999 Uhusiano on anonut UM:n kehitysyhteistyömäärärahoja projektin (koulutus- koordinointi- tiedotus) lisäksi auton hankintaan, sekä tiedotusmäärärahoja sanakirjatyön jatkamiseen ja Morogoro-kirjan julkaisemiseen.

Omapastuuosuus projektin kokonaiskustannuksista on 20 %, josta vähintään 10 % on rahallista omavastuuta ja 10 % ns. talkootyötä. Tiedotushankkeissa omavastuusuutta ei ole määritelty.

(vahvistettu syyskokouksessa 17.10.1998)

Uhusiano r.y.:n hallitus 1999

Hannele Tams (puh.joht.) Iisalmen Nuorison Tuki r.y.	Iisalmen Kehypaja, Kivirannantie 32 74130 Iisalmi s-posti: kehypaja@nettilinja.fi	t. 017-814 243 040-537 2240
Ilpo Korkalo	Henrikinkatu 6 as. 4 20500 Turku s-posti:	k. 02-244 8518
Kirsi Laine Vaasan kehitysmaaseura r.y.	Tiilitehtaank. 1 A 65100 Vaasa s-posti: kirsi.laine@edu.vaasa.fi	k. 06-312 3849 t. 06-325 3342
Sinikka Malkamäki TSL:n Vammalan osasto r.y.	Kontinkustaantie 38300 Kiikka s-posti:	k. 03-513 5263
Marja-Liisa Männistö (tal.hoit) Karkun Isku r.y.	Hahmajärventie 166 38490 Haukijärvi s-posti: marjaliisa.mannisto@iisah.lpkky.fi	040-516 8543 t. 03-345 7151
Heikki Pietiläinen Iisalmen Nuorison Tuki r.y.	Majavankatu 5 74130 Iisalmi s-posti:	
Heli Pimenoff Äetsän kehitysmaaseura r.y.	Stakes, PL 220 00531 Helsinki s-posti: heli.pimenoff@stakes.fi	050-339 5788 t. 09-3967 2040
Elina Puhto Viittakiven Tuki r.y.	Oraihlajantie 14 B35 00320 Helsinki s-posti: puhto@Soft.Home.net	k. 09-587 9454 t. 09-4774 1823
Berit Valtonen	Eerikinkatu 20 C 56 20100 Turku s-posti: berit.valtonen@pp.inet.fi	k. 02-233 8894

VARAJÄSENET

Carlos Guevara Viittakiven Tuki r.y.	Myllykyläntie 10 as.4. 32200 Loimaa s-posti: carlos.guevara@abo.fi	k. 02-762 4811
Kyösti Kauppinen Iisalmen Nuorison Tuki r.y.	Kivirannantie 32 74130 Iisalmi s-posti: kehypaja@nettilinja.fi	040-537 2230 t. 017-814 243
Kaarlo Koskimies Vaasan kehitysmaaseura r.y.	Huvilakatu 9 65200 Vaasa s-posti:	k. 06-317 2164
Heli Niskanen	Pöökintanhua 1 38220 Stormi s-posti:	k. 03-515 5452
Georg Pimenoff Äetsän s. kehitysmaaseura ry	Teiskontie 35 YF 45 33520 Tampere s-posti:	k. 03-247 6257
Antti Rajakorpi Äetsän s. kehitysmaaseura ry	Opetushallitus, PL380 00531 Helsinki s-posti: antti.rajakorpi@oph.fi	t. 09-7747 7867
Satu Reunanen Karkun Isku r.y.	Torstinmäentie 43 38100 Karkku s-posti:	040-515 6104 k. 03-513 4162
Leena Salminen Vaasan kehitysmaaseura r.y.	Konepajankatu 13 O 20 65100 Vaasa s-posti: leena.salminen@vaasa.fi	040-524 9998 k. 06-312 5593

Heli Pimenoff
Stakes / Hedec
PL 220

00531 HELSINKI

Uhusiano ry:n jäsenjärjestöt

Harjavallan kehitysmaakauppa-yhdistys r.y.
Hannu Salminen,
Mullinmäentie 96. 29200 Harjavalta

Iisalmen Nuorison Tuki r.y.
Kivirannantie 32, 74130 Iisalmi

Karkun Isku r.y.
Marja-Liisa Männistö
Hahmajärventie 166,
38490 Haukijärvi

Kehyapu Toimin tori r.y.
Toini Niskanen
Kauppakatu 6, 44100 Äänekoski

Msingin ystävyysseura r.y.
Hanna Antila-Andersson
Mannerheimintie 85 C 57
00270 Helsinki

Settlementtinuorten liitto r.y.
Jorma Reinimaa / Terttu Kurikka
Sturenkatu 11, 00510 Helsinki

Tampereen Kotitalousoppilaitos
Ulla Hepola
Koulukatu 18, 33200 Tampere

TSL:n Vammalan s. opintojärjestö
Sinikka Malkamäki
Kontinkustaantie, 38300 Kiikka

Vaasan kehitysmaaseura r.y.
Kirsi Laine, Tiilitehtaankatu 1 A,
65100 Vaasa

Vaasan kehitysmaakauppa
Endelea r.y.
Raastuvankatu 25, 65100 Vaasa

Viittakiven Tuki r.y.
Elina Puhto, Oraihlajantie 14 B 35,
00320 Helsinki

Äetsän seudun kehitysmaaseura ry
Sirkka Nylund, Tyrväänkyläntie 233,
38250 Roismala

Uhusiano-tiedote 1-2/1998

Tiedotustyöryhmä:
Sinikka Malkamäki, Heli Niskanen,
Georg Pimenoff, Elina Puhto
Toimitus ja taitto: Berit Valtonen
Eerikink.20 C, 20100 Turku
berit.valtonen@pp.inet.fi